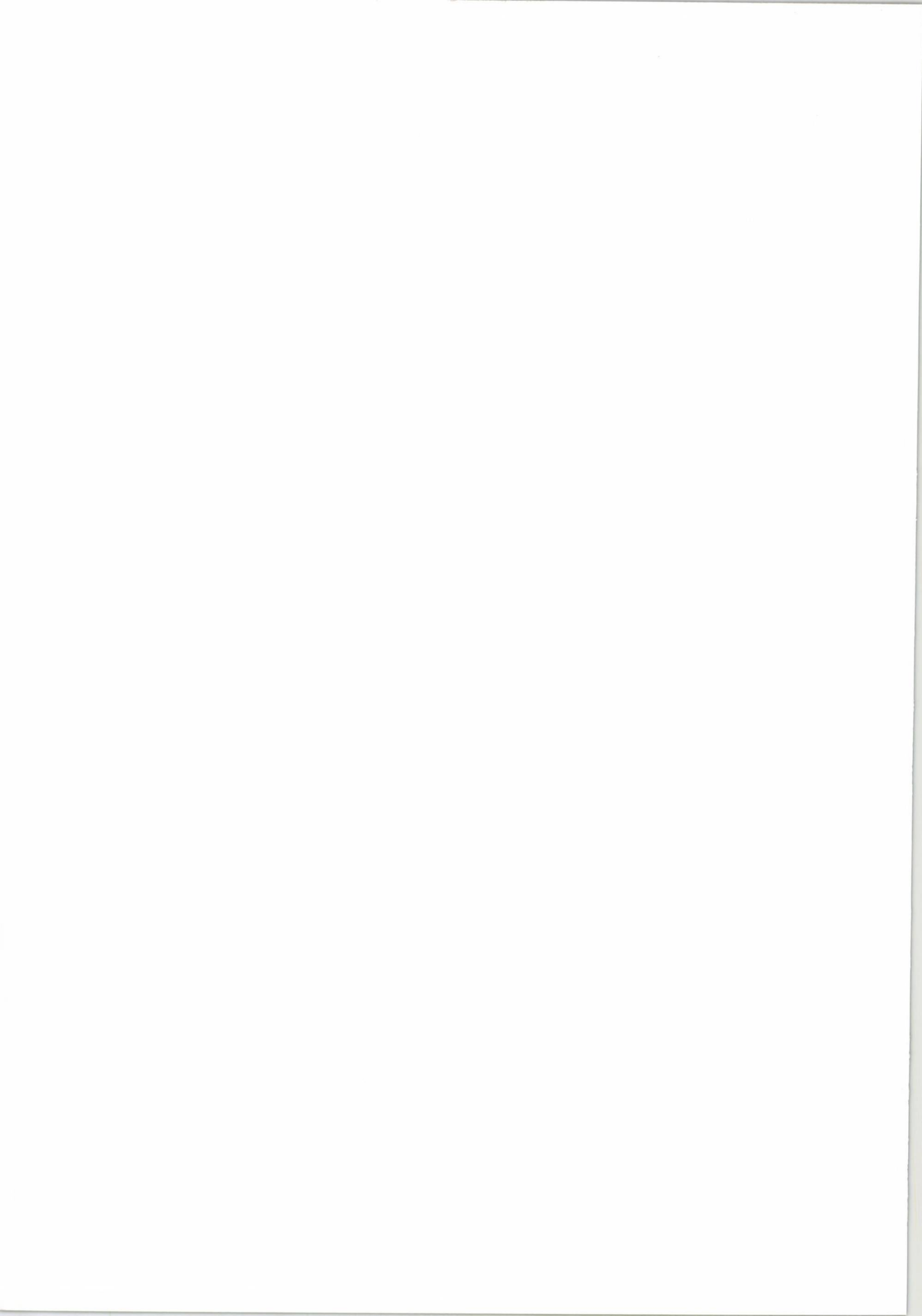

1936
III-19

Paksi Tüskör

Milleniumi ünnepek Tolna megyében

Hogyan ünnepeltek elődeink?

Magyarország ünnepre készül, a honfoglalás 1100. évfordulójának megünneplésére. Városunkban is folynak az előkészületek. Szeretnénk elődeinkhez méltón emlékezni.

A Jámor Pál Társaság tagjai levéltári kutatást végeztek a nyáron azzal a céllal, hogy a 100 évvel ezelőtti újságok cikkeiből válogatva felidézzék mindannyiunk számára a millenium hangulatát. No, meg azért is, hogy ötletet merítsenek a millecentenáriumi ünnepek szervezői a hagyományokból. A közölt cikkek 100 éve jelentek meg a SZEKSZÁRD VIDÉKE, a TOLNAMEGYEI KÖZLÖNY és a TONAVÁRMEGYE c. lapokban.

Tolnavármegye és az ezredéves ünnep

A magyarság nagy ünnepének küszöbén immár áthaladt a nemzet s az a köztudomásra jutott néhány mozzanat, mely az országban lejátszódott, eléggé jellemzi az ünnepélyes hangulatot, melytől a magyarság szive már az év első perczeiben megdobbant.

Az ünnepség első megnyilatkozása a magyarok Istenének szól, ki e sokat hányatott nemzetet anynyi vész és vihar között megtartá: mert hisz az éjet ébren töltő milliók ajkairól hangzott el a Magyar-himnusz lélekemelő akkordja: Isten áld meg a magyart!

S ezt követni fogja nap-nap után az ünnepségek egész sorozata, mely minden részében hirdetni fogja ország, világ előtt: él magyar, áll Buda még!

Az ünnepségek oroszán része a nemzet szívében az ország fővárosában fog lejátszódni, de versenyt halad vele a vidék s a mi szűkebb hazánk is emlékezetes tények színhelyévé válik a folyó esztendőben, fényesen dokumentálva, hogy a nemzet nagy ünnepéből mi is kivesszük részünket.

A folyó évben fog napvilágot látni a Vármegye történetének első kötete, megvilágítva az utódok előtt a viszontagságos életet, melynek a föld, melyen mi most élünk, osztályosa volt a rég mult időkben.

1896-ban részesülnek a vármegye kulturadójából először jutalomban a nemzet napszámosai, kik a hazai nyelv ápolása és terjesztése körül magoknak érdemeket szereztek.

Ugyanebben az évben lesz folyóvá téve a vármegyében létező bonyhádi és gyönki algimnáziumok segélyezése céljából megszavazott tekintélyes összeg.

Maga a székhely Szegzárd is kiveszi részét az ünnepségből, mert egyetlen kimagasló költőjének: Garay Jánosnak szobrot emel, megnyitja az Augusz család hagyományára alapján az árvaházat s felemeli kulturánk templomát a főgimnázium épületét.

Ime az ország egy kis részének ünnepély-programmja; minő világraszóló emlékké magasodik ez, ha az ország összes alkotásai egygyé csoportosulnak.

Mondja még valaki, hogy a magyar immár elfajult s többé nem életképes, mikor azt a paldátlan vitátséget, mely világrészeket reszkdttetett meg és történeti nevezetességre vergődött a harczmezőn, most a magyar nemzet a művelődés terén gyakorolja s itt éppen ugy helyt áll, mint valaha a katalauni mezőkön.

Helyesen esdekszel édes nemzetem!

Légy vitéz a csatatéren, ha a körülmények ugy kívánják, de ne fedkezzél meg a kultura temlomáról s mint valamikor ott áltál életedet áldozva, hogy a magyar harczy dicsőség csorbát ne szenvedjen, ugy most a nemzetek nagy kulturversenyében mutast meg, hogy e téren is megállod helyedet éppen ugy, mint a csaták zajában.

S ezzel meg van adva jövő ezeréves léted programmja, mert arra kell készülni a Magyaroknak, hogy ezt a véren szerzett földet a jövő ezredévben is megtartja.

Sok volt ellenségünk a multban, karddal a kezünkben védtük meg hazánk minden talpalatnyi földjét; mot is ellenünk tör

az a banda, melylyel szabadságunkat, jogainkat megosztották, most is meg fogjuk védelmezni.
Ha kell fegyverrel kezünkben, ha a szükség úgy kívánja, a haladás világitó fáklyájával.
Mert ez a föld a mienk s abból nem adunk oda semmit. Annak mienknek kell maradnia a jövő ezer évben is.
Vérrel szereztük s annak ontásával ezer évig védelmeztük.

S hogy jöhet ellenünk török, tatár és német, mint a multban, vagy orosz, horvát és oláh, mint most, hogy Magyarország magyar marad, arra ezeréves ünnepségünk küszöbén a legünnepélyesebben ime: esküszünk!

Hogyan ünnepeljenek a népiskolák?

Immár ezer éves dicső multja után szeretett hazánk fennállásának, nemes versenyre keltek az egyes iskolai hatóságok is azon ünnepségek sorozatának megállapításában, melyek a vezetésük alá tartozó iskolai növendékek emlékezetében maradandó emléket fognak hagyni a magyar állam ezer éves dicső multját és fennállását legközelebb fényesen és büszkén hirdető ünnepélyek megtartásáról.

Nem maradhat el ezen ritka ünnepély megtartásától egyetlen-egy iskola sem!

Hisz a mai fiatal nemzedéknek lesz hivatása a későbbi utókornak is átadni hazánk ezer éves fennállásának az 1896-
lkt.szám: évben végbemenendő nagyszerű ünnepélyességek lefolyását - majd, mint megtörtént és végbement nemzeti ünnepet hagyományként elbeszélni az utódoknak, hogy abból azok is merithessenek maguknak új tápot a kedves haza szeretetére s dicső őseink emlékének tiszteletben tartására.

Egy ily szerény, de őseink hősi erényeit dicsően hirdető ünnepélyesség megtartásától nem maradhat el a legigénytelenebb iskola sem!

De valjon mivel ünnepelhetnénk meg szebben az elemi népiskola növendékei e ritka ünnepet - melyet csak kevés nemzet érhetett meg - mással, mintha ezen tanév valamely alkalmas napján összejön a tanulóifjúság — a tanügyi hatóság, az érdeklődő szülők s a szívesen látandó más vendégek jelenlétében - egy czélszerű helyiségben, hol a tanulóifjúság felsőbb osztályu növendékei pár hazafias dal eléneklése, néhány alkalmi hazafias vers elszavalása s egy, a tanítói kar kebeléből felhivandó tanító által tartandó történelmi felolvasásban vagy szabad előadásban a nagy nap jelentőségét kiemelő beszéd által maradandóvá tesszük a gyermekek emlékezetében e napot, melyet agg korukban sem fognak elfelejteni.

Itt szívesen felhívjuk az iskolai hatóságok becses figyelmét "Magyarország 1000 éves ünnepe" című füzetkére, melyet Kálmán Károly szegszárdi tanító irt és adott ki (kapható füzetekenként 20 krért szerzőnél), mely azon czélból lett szerző által írva, hogy annak olvasgatása által a tanulóifjúság szívében az igazi magyar érzés és honszeretet lappangó érzelme felélenkítették s hazánk ezer éves fennállásának emlékezte a tanulóifjúság emlékében ez által is maradandóvá tétessék. Ép ezért kívánatos volna, ha e füzetke a tanulóifjúság kezébe minél több példányban eljuthatna.

Nagyban emelné az ünnepély jelentőségét, ha ez alkalommal az iskolai hatóságok jelzett füzetkét az iskolás növendékek megjutalmazására a jó és szorgalmas tanulók közt több példányban kiosztatnák, kik azt otthon nemcsak maguk olvasnák el, hanem a házbeliek is szívesen elolvasnák. Ajánljuk e sorokat az iskolai hatóságok szíves figyelmébe.

Tavaszi rendes közgyűlés

Az emlékfák gyanánt kiültetendő fanemek megválasztását illetőleg, tekintettel a talaj és klimatikus viszonyokra, valamint a célhoz mérten arra, hogy hosszabb életű s az alkalom nemzeti jellegénél fogva honi fanemek alkalmaztassanak, legmegfelelőbbnek tartja a bizottság a kocsános és kocsántalan tölgyet és a hársfát, díszkertekben pedig még a tiszafát (*Taxus baccota*).

Minthogy pedig ezeknek az élő emlékjeleneknek a messze jövő számára minél nagyobb számban való fenmaradása a fő cél, s a mellett kívánatos, hogy azokról a hatóságoknak is tudomásuk legyen, felhivatnak az ültetni szándékozók, hogy a kiültetett emlékfák és facsoportok ápolásáról és védelméről állandóan gondoskodjanak, s a teljesített ültetéseket az ültetett fák nemének, korának és számának, valamint az ültetés helyének, nemkülönben az ültetés foganatosítójának megjeleölésével folyó évi május hó 15-ig a pécsi kir. erdőfelügyeőségnek tudomására hozzák, hogy ez ismét azokat földmivelésügyi m. kir. miniszter ur őnagyméltóságának, annak rendelete szerint ez évi jun. hó 1-ig bejelenthesse.

Végül még megemlítetik, hogy a pécsi kir. erdőfelügyeőség által ezen hazafias ügy felkarolása céljából a vármegye

TÁRCZA
F O H Á S Z
az ezredéves ünnepen

*Nagyhatalma, békegyelmű Isten,
Nyúljék meg most a te széf eged!
Egy az érzés százszázernyi szívben,
Es szív és ajk egy imát rebeg;
Tessék Neked, egeidbe szállva,
A dicséret, a kérés, a hála!*

*Téged illet, Isten, a dicséret
É dicső, e ritka ünnepért!
Te idénket oly rövidre méred,
É a magyar itt ezredévet ért!
Ezredéve áll Arpád hazája -
Te vigyáztál csodaképfé régja!*

*Körülvetted fénynyel, áldva, óva,
Népek Atyja, ezt a nemzetet;
É Te magad vagy, Isten, a tudója,
Hogy bünhődve, mennyit szenvedett!
Kegy kivirult a szabadság fája,
Mennyi vér és könny csorgott régja!*

*Hányszor volt e nemzet eltemelve,
De a sírból feltámadt a holt.
Az erő, mely újra fölkellette,
Isten és a nép ereje volt.
És jogunk e népnek diadalma,
Szent hitünk az Istennek hatalma.*

*Lásd meg, Isten, áldozó szívünket,
Mely a hála szent tűzében ég;
A jövőre gyarapítsd hitünket,
Mondd, hogy boldog, nagy lesz még a nép.
Nagy lesz, hogyha felelmedbe járva,
Tízta erkölcs léssen sziklavára.*

*Adjünkösi Lelket a magyarnak,
Oh nagy Isten, Lelket adj nekünk!
A kik élni méltók, meg nem halnak,
Végtelenbe nyúlik életünk.
Egyértés Lelke megacéloz,
É mindközelebb vitetünk a célhoz.*

*Oh valóság fényes büszke álom!
Féhesűj be biztató remény!
Isten, a ki Ur vagy a világon,
Légy készitlánk élet tengerén!
Legyen boldog e hon és királya -
Hasson Hozzád szívünk szent imája!*

Pántha Károly

A NEMZET ÜNNEPÉN.

*Sokszor meghalt már e nemzet. Poha sem
maradt a sírban. Isten mindig feltámasztá,
megnövelte, megdicsőíté.*

Jókai Mór

területén működő erdőtiszték felhivattak, hogy az ültetések foganatosításánál s az ültető anyag beszerzésénél az illető birtokosokat és községet kellő utbaigazítással és tanáccsal ellátni sziveskedjenek. Egyébként hasonló utbaigazítások, felvilágosítások és szaktanácsok megadására a pécsi kir. erdőfelügyelőség szintén bárkinek is legnagyobb készséggel szolgálatára áll.

A járási főszolgabíró urak pedig felkértek, hogy ezen felhívást a vezetésük alatt álló járás területén kiterjedt módon tegyék közhírré s egyes nagybirtokosokkal közvetlen is közöljék.

Szegzárd, 1896. évi március hó 19-én.

Tolnavármegye erdészeti albizottsága nevében.

Paks

Ha végig tekintünk városunk épületein, azon szomorú dolgot kell konstatálnunk, hogy néhány újabb középületünkön kívül alig van 5-6 ház melyek némileg a modern építkezésnek megfelelőleg 20-25 év óta a magánosok által építettek. E tekintetben bátran elmondhatjuk, hogy városunk a vidéki városok utolsó sorában áll.

Ennek oka városunk pénztelensége. E pénztelenség oka pedig egyrészt az általános gazdasági válság, másrészt a forgalom hiánya, melyet a doroghi vasút tőlünk elterelt. Most kapunk vasutat. Ennek a vasutnak hosszú és szomorú története van, de mellőzve a részleteket, csak azt akarjuk jelezni, hogy a minden tekintetben tönkre tett város 100000 forintnyi kötelezettséget vállalt az engedménnyel szemben és az engedményes a viszonyszolgálat alól most úgy akar kibujni, hogy különbséget téve indóház és végállomás között, a sineket ugyan a városon kívül levő új téglagyárig rakatja, s szerint ott lesz a végállomás, - de az indóház a kömlői határban lesz. No ilyent még nem hallottam, de erről majd máskor.

Apropos téglagyár! Van ugyan egy régi téglagyárunk, de amint a fentebb említett építkezésekből következtethető, ennek is kevés dolga akadt; mégis egy újabb téglagyár alakult 80000 forint részvényre, arra számítva, hogy a budapesti építkezéseknél tégláit jó áron eladhatja. De a téglagyár nem arról nevezetes, hogy sok más téglagyárral ezen számításában csatlakozott, hanem arról, hogy a 38 méter magas kéménye a pisa-i toronynak konkurrencziát csinál.) Mint mondám, a vasutnak sinjei a gyárnál fognak végződni s most már a gyár szerencsésnek mondható, mert a vasuti vállalat a gyárral három millió téglára szerződött. Amint értesültünk, ezen új gyár fogja szállítani a Paksvidéki Takarékpénztár újonnan építendő házához is a téglá anyagot, s úgy látszik a gyárnak szerencséje kedvezőbbre fordult.

Szüksége is van ily támogatásra, akarom mondani szerencsére, mert kezdetben ugyan rosszul mentek dolgai, s ha ezt mindenki tudta is, mégis ily kezdő vállalat nem szeret a veszteséggel dicsekedni, s intézői talán jól is teszik, ha ez uttal az alapszabályok 23 §-át mellőzve nem nyomtatnak mérleget, nem osztják ki a részvényesek között, s a közgyűlést is akkorra

halasztják, midőn már majd nyereséget mutathatnak ki.

Szerencséje annál nagyobbak mondható, mert ha tekintjük azon országszerte elterjedt helyes szokást, hogy nyilvános számadásra kötelezett közintézetek minden nagyobb építkezésnél az anyagok beszerzésére vagy az egész építkezésre is árlejtést hirdetnek, méltán meglephet mindenkit, hogy a takarékpénztár mellözve eme szokást megkötötte a szerződést a gyárral. Nem ismerjük ugyan a szerződés tartalmát, de az eddig szállított téglá silány minőségét tekintve, a takarékpénztárnak óvatosságát nem nagyon dicsérhetjük.

Ugya halljuk, hogy ezen ügyet a takarékpénztárnak néhány részvényese adandó alkalommal felszólalás tárgyává szándékozik tenni azon az egyszerű alapon, mert állítólag árlejtés esetén a téglá anyagot tetemesen olcsóbban lehetett volna beszerezni.

Vármegyénk és az ezredéves ünnep

Az ünnepek, melyek Magyarország, édes hazánk ezeréves fentállásának emlékére országszerte rendeztetnek, az idő közeledtével mindinkább kezdenek határozottabb alakot ölni.

A vármegyék székházai mindenfelé gyakori tanácskozások színhelyei, melyek mind azt az eszmét kívánják szolgálni: megmutatni a világnak, hogy ez a sorsüldözötte nemzet, mely ezer év lefolyása alatt, annyi vész és vihar közepette, állami létét biztosítani tudta, helyet kér magának a polgáriassult társadalomban egy újabb ezer évre.

Tolnavármegye, a mi szűkebb hazánk is megtette már a kezdeményező lépést akkor, midőn legutóbb tartott bizottsági közgyűlésén, elvben az ünnepség megtartását egyhangulag, lelkesedéssel elhatározván, az ünnepély sorozatának megállapítása végett egy bizottságot választott.

Ez a bizottság, Széchenyi Sándor gróf főispán elnökle alatt mult csütörtökön tartotta meg első tanácskozását s a folyó évi május hó 18-kán megtartandó törvényhatósági bizottsági diszközgyűlés ünnepi sorozatára nézve a következőkben állapotott meg:

A közgyűlés d.e. 10 órakor főispán ur által alkalmi beszéd kíséretében megnyitvatván, az általa ismét azonnal felfüggesztetik, hogy a törvényhatósági bizottsági tagok a különböző vallásfelekezetek templomaiban megtartandó hálaadó isteni tiszteleten résztvehessenek.

A közgyűlés ujjlag megnyitvatván a törvényhatósági bizottság egyik tagja ünnepi szónoklatot tart.

Itt következik azután a diszközgyűlés fénypontja, midőn az alispán a vármegye által tett nagylelkű alapítványokat beszéd kíséretében átnyújtja és pedig a szegzárdi állami főgimnázium számára százezer forintot; a bonyhádi és gyönki algimnáziumok számára pedig egyenként ötvenezer forintot. Ugyanez alkalommal bemutatja a Kammerer Ernő országgyűlési képviselő és Wosinsky Mór esperes által irt vármegyei monografiát, mely a községi birák közt azonnal kiosztatik.

A közgyűlés tárgysorozata kimerítve levén, az a főispán ur által bezáratik s a törvényhatósági bizottság összes megjelent tagjai, valamint az összes községi jegyzők és birák egy a szabad ég alatt tartandó sátorban közebedre gyűlnek össze.

Az ünnepélyt egy a szegzárdi vásártéren rendezendő népünnep fejezi be, melyre a vármegye összes 102 községének lakossága meghivatik.

Szóba került még az ünnepélyt rendező bizottság ülésén, valjon nem volna e helyes és czélszerű a szegzárdi állami főgimnázium emelendő épületének alapkövetését is az ünnepi sorozatba felvenni, azonban ezt a bizottság elejtette, azon indokból mert az alapkövetési ünnepélyen, minden valószínűség szerint maga a miniszter, vagy legalább is a vallás és közoktatási miniszterium egyik magasabb tisztviselője megjelenvén, az mintegy belekényszerítenék a vármegye egyéb ünnepeiben való részvételre, s mert a Ferencz-kórház új épületeinek a humanus célra való átadása is küszöbön levén, ez a két ünnepély homogen természeténél fogva legczélszerűbben összeköthető. Ez fogja azután az ezredéves ünnepek egy másik részét képezni, teljesen alkalmas levén arra, hogy külön ténykedés anyagát képezze.

Ime az ünnepély sorozata, mely hazánk ezer éves fentállásának emlékére a vármegye által rendezve, a székhely falai közt folyó évi máju hó 18-kán lezajlik.

Találjon bennünket e nagy nap teljesen összeforva, jó egyetértésben, hogy összesített erőink teljes és jogos tudatában kiálthassuk oda megszámlálhatatlan ellenfeleinknek: "él magyar, áll Buda még!"

Tegyük fére apró torzsalkodásainkat, felejtjük el bántalmaztatásunkat s egyesítsen bennünket a haza közös szeretete.

Az idei május, a tavaszi virágzás legszebb hónapjában ünnepet ül a nemzet, míg a tavaszi szellő és napsugár a pompázó virágokat csókolgatja, addig a nemzet szívében ünnepi hangulat kél és ünnepi ihlet tölti el a kebleket.

A nemzet, honalapításának ezredéves ünnepét üli.

A millennáris tavasz a legszebb virágokat fakasztja, az aranyos napsugár meggyújtja a szivekben a honszeretet s lelkesedés tüzeit és egy szózat kél az ajkakon: "Éljen az ezredéves hon!"

A nemzet öröm mámorban uszik, a harangok kongása imára szólít, hála-imára hívja a nemzetet, hogy imába foglalhassa mindazokat, kik a nemzetnek hazát adtak, kik a nemzetet megvédelmezték, nagygyá és hatalmassá tették. Imát rebeg ma milliók ajka mindazokért, a kik hősiességgel és szellemükkel fölépítették azt a nagy épületet, melynek nemzeti állam a neve.

Minden magyar egy hangon kiáltja: "Hála legyen mindazoknak, a kik hazát adtak nemzetünknek, akik lángoló hazaszeretetükkel ezer éven keresztül megvédelmezték és fentartották e hazát, bölcsőt és sirt adtak a nemzetnek!"

A Gondviselő Isten áldja meg porait mindazoknak, a kik azért éltek, hogy a hazáért meghaljanak, a kik azért voltak fenkölt szelleműek, hogy alkotmányt szerezzenek a nemzetnek s kultur állammá emeljék az országot.

Szép idő ezer esztendő egy nemzet életében, nagy idő, mely tiszteletet parancsol a világnak. És milyen ezer esztendő? Dicső ezer év, mely bearanyozza a történelem lapjait, fényes korszak, mely becsületet hozott a nemzetre.

Ezért a mai ünnep fénye bevilágítja az egész földet és a nemzetek figyelmét felhívja Magyarországra. Ide hivogatja a külföldieket a magyar "Metropolis"-ba, hogy szemtanui legyenek egy nemzet dicső ünnepének, hogy szemlélői legyenek egy nemzet ezredéves alkotásának, egy nemzet ezredéves kulturális fejlődésének.

De a nemzetnek nem is kell pirulni, büszkén nyitotta ki a nagy nemzeti tárlat kapuit, mely tárlat fényesen fogja bebizonyítani, hogy ez a kis nemzet, melyről eddig oly keveset hallott a világ, a melyet más államok már rég el szerettek volna nyomni, előkelő helyet foglal el a nemzetek között.

A nagy nemzeti tárlat fényesen fogja igazolni, hogy a magyar nemzet nemcsak hazát tudott hódítani, hanem ez a nemzet szellemi harcokat is tudott vívni, - tudományt és művészetet is tudott szerezni és fel tudott emelkedni a kultur nemzetek közzé, képes volt hazáját a művelt államok sorába igtatni.

Igenis az ezredéves kiállítás hü tükre a magyar nemzet ezredéves multjának. Hirdeti történelmünk dicsőségét, tudományunk intelligenciáját, ipari és kereskedelmünk fejlettségét, gazdaságunk haladását, szóval mutatja a haza minden tényezőjét, ugy, amint az időről-időre fejlődött.

Az ünnepi hangulat méltósága el hat a gunyhótól a palotáig, a mai napon egyesül gazdag a szegénnyel, mert ez örömunnepe mindnyájunknak.

A hazaszeretet egyesít ma bennünket anyánknak - e szent földnek ezer éves ünnepén, midőn mindnyájan le borulunk az Ur szent számolya elé és közös imára emeljük kezünket: áld meg és óvd meg szent Isten, drága hazánkat!

Millenium ünnepély Pakson

A paksi millenium ünnepély rendező bizottsága a következő programot adta ki:

Polgártársak! Magasztos örömunnepet ül Magyarország! Ezer éve, hogy párduczos Árpád hadverő népe e haza szent földére jött! Ezer éve, hogy itt honára lelt! Hősi harcok között elfoglalta, megvédelmezte, megtartotta a vitéz hun ösök örökségét! Mi sem maradhatunk el édes Hazánk örömunnepeiből! Sőt méltóan akarjuk megülni az ezredéves évforduló emlékűnnepének napját: f. év május 10-ét! Hogy bár - mint parányi - része a magyar nemzetnek, de hazafiságra, hazaszeretetre hü fiai Magyarországnak - részt vegyünk mi is egy szívvvel, egy lélekkel nemzetünk lelkes örömeiben! Paks község képviselő-testülete magasztos lelkesedéssel egyhangulag elhatározta, hogy f. év május 10-én milleniumi ünnepélyt tart, melynek programja a következő: 1. F. év május 10-én reggel 5 órakor fél órai általános harangozás. 2. 8 órakor képviselő-testületi diszközgyűlés. 3. 9 órakor Isteni tisztelet minden hitfelezeteknél. 4. fél 11 órakor a piac téren gyülekezés és körmenet ünnepi beszéddel. 5. fél 2 órakor társasbéd a Büttl-féle kertben. 6. Esti 8 órakor tűzijáték a Dunán. 7. Este 9 órakor táncvigalom a nagyvendéglő nagytermében. Ezen ünnepélyre szviesen hívunk benneteket Polgártársak! rang és rendkülönbség nélkül! Jöjjetek el egyenként, családostul, testületileg; hozzátok el zászlaitokat, hogy az ünnep fénye annál nagyobb legyen! Jöjjetek el! Tanítsátok meg gyermekeiteket, unokáitokat, mikép kell hazánkat forrón, önzés nélkül igazán szeretni!!

Paks, város nagy lelkesedéssel ülte meg az ezred évét. Ugyszólván minden házon lengett a nemzeti lobogó. Május hó 9-én valamennyi iskola hazafias ünnepélyt rendezett, melyen nagyszámu közönség vett részt. Másnap, azaz május 10-én reggel 8 órakor a város díszközgyűlést tartott, melyen Szluha István, a kerület országos képviselője dízmagyar ruhában jelent meg. A díszközgyűlésen, mely igen látogatott volt, határozattá emeltetett az, hogy Paks város főbb utcái jeles férfiak nevével (Szent István, Kossuth Lajos, Eötvös, Vörösmarty, Széchenyi, Deák Ferencz, Petőfi) lesznek elnevezve, s ezenfelül határozatott, hogy a kiépítés alatt álló itteni állami polgári iskola díszes épületét, mint a város milenniumi alkotását, márvány emléktáblával örökíteni meg. A díszközgyűlés után 9 órakor hálaadó isteni tisztelet tartatott valamennyi templomban, melyen az itteni állami és közigazgatási hatóságok, testületek, a tanintézetek növendékei, egyesületek stb. vettek részt. A hálaadó isteni tisztelet után d.e. 11 órakor a Piac-téren (most már Szent István-tér) felállított gyönyörű tribün körül csoportosult a lelkesült közönség, a honnan popovits Gyula főjegyző lelkes és hazafias szellemtől áthatott beszédjével megnyitotta az ünnepélyt, mire a tengernyi nép és a sok iskolás gyerek zászlókkal és nemzeti színű jelvényekkel feldiszitve, mozsarak durrogatása közben, két zenekar által kísérve, körmenetben megindult, s a főbb utcákat végig járta. A körmenetet egy csapat lovas bandérium nyitotta meg, mely szintén zászlókkal és nemzeti színű jelvényekkel vlt ellátva. A körmenet körülbelül déli 12 órakor ért véget, a mikor a közönség ismét a Piac-téren fölállított tribün körül csoportosult. Itt az ünnepi beszédet Petrich Ferenc volt országgy. képviselő mondotta. Az ősz hazafi élelnek színeivel festette a nemzet ezredéves történelmét, s beszédjét nem egyszer nagy éljenzés

H I M N U S Z

- 1896. május 2. -

*Aldás, hála és dicsőség
Éljen nevedre, égi Földség,
Hogy eddig érzéd a magyart!
Exer éve, hogy itt élünk,
Országunk, szánk és remélünk,
Szárnyad alatt, mely betakart.
Az idő síjábanak
Levelei szállnak:
Az esztendőnk,
Pél nemzetünk,
Oh mert velünk
Az Isten, a mi Istenünk!*

*Él e nemzet, Árpád népe,
Mienk ex a föld ezredéve,
Vize, síkja, bérce mind.
Fent nekünk itt minden porsem,
Kivüle nincs helyünk sehol sem,
Fremünk bármerre is tekint.
Hősi kard szerezte,
Vér és könny öntözte
Dús mezőit.
Tobb kebleden
A sír nekem
Hazám, mint élnem más helyen.*

*Egen csillag, sű a réten
Nincs annyi, mint híred már régen,
Magyarország, dicső anyánk!
Nem oly drága tenger gyöngye,
Mint bánatod elstírt sok könnye,
Melytől fiaid hervadánk.
Könnytől, hirtől fényes,
Keserű és édes
A te multad
S bár utad itt
Száz bára vult,
Erős a jog volt és a hit.*

*A hit, az ég szép virága,
Az Evangyélium világa
Nyílt s fénylett benned, drága hon
A vallás gyümölcse termelt
Bomlatlan erkölcsön, oh nemzet,
E kösziklád tix-századon.
Istenért! Hazáért!
Egyházért! Királyért!
Édes, élni,
halni, dicső -
Ma visszajő
A szentemlékü múlt idő.*

*A hegyelem Istenének
Szerekek ajkán zengjen ének,
Egygyéforrt szívek zengjenek,
Száljon énekiünk fel s messze,
Árháink stíját megrehecsse,
Hogy velünk örvendezzenek,
Isten! mi te néped
Hálát mondunk Néked
Trónusodnál.
Így két imánk,
Oh nézz le ránk,
Viruljon szép magyar hazánk!*

Pántha Károly

követte. A szép beszéd a király és a haza éltetésével fejeződött be, mire az ünneplő közönség java része a Büttl-féle vendéglőbe sietett, hogy a banketten részt vehessen. A bankett 2 órakor vette kezdetét. A bankett tartama alatt cigányok játszottak. A harmadik fogásnál fölemelkedett Daróczy Tamás s felköszöntötte Ő felsége a királyt, és a királynét. Remek felköszöntőt mondott a hazára Horváth Sándor, majd Paks város közönségére Köhler Ferenc emelte poharát. Ezzel a hivatalos tóosztok véget értek; de azért számos felköszöntő mondatott. Így Szluha István a hölgyeket éltette; Novák Imre gyönyörű beszédjében az egyetértésre emelte poharát. Majd Daróczy Szluha Istvánt éltette. Tschida Arthur a honszeretet ápolására hivta föl a hölgyeket - Hagymássy Károly Novák Imrere és Petrich Ferencre, mint az 1848-iki idők dicső

bajnokaira emelte poharát. Szép felköszöntőt mondott Fördös Géza a földművelő osztályra, továbbá Kászonyi Mihály Popovits Gyulára, mint a városi ünnepélyek főrendezőjére. Majd több ízben emelt szót Petrich Ferenc, Hagymásy Károly stb. A kedélyes lakoma 7 óráig tartott, de egyes csoportok azontul is mulattak még. Este 8 órakor a gőzhajózási állomás közelében sikerült tüzijátékot rendeztek, melyet a Duna partjáról nagyszámu közönség gyönyörködve nézett. A milleniumi ünnepségek sorozatát szépen sikerült bál bejezte be a kaszinó tágas és ez alkalomra remekül feldiszitett tánctermeben. E sorok közléséből mindenki meggyőződést szerezhetett magának arról, hogy Paks város közönsége impozáns módon ünnepelte meg a honalapítás ezeréves évfordulóját. S mi, a kik eme lélekemelő ünnepségek lefolyását színről-szinre láttuk, attól az édes tudattól vagyunk áthatva, hogy e város vegyes ajkú lakossága a nagy nemzeti eszmékért és célokért nemcsak lelkesedni, de ha kell, tenni is tud.

PAKS, 1896. MÁJUS 13.

Ha a multban szó volt valahol Paksról, akár a nyilvánosság előtt, akár magán körben, ennek refrainja mindenkor az volt, hogy városunk egy fél, vagy egy egész évszázaddal el van maradva a mai kortól. És ha valaki csak rövid időre is ide vetődött a multban, azonnal meg is győződött amaz állítás igazságáról.

Most azonban, midőn tek. szerkeztő ur becses engedelmével a nyilvánosság előtt be akarunk számolni a városunkban lefolyt ezeréves emlékünnepekről, kimondhatatlan örömkre azon szerencsés helyzetben vagyunk jelenthetni, miszerint Paks már nem az a mi volt, Paks város lakossága szakított multjával és a haladás oly ösvényére lépett, melyen minden jó hazafi csak melegen üdvözölheti.

Már május elején kezdődtek városunkban az ünnepségek azzal, hogy az egyes hitfelekezetek népiskolai növendékei emlékfákat ültettek. Így a Közlönyben már említettekén kívül május 1-én az ág. ev. hitközség nagyobb népiskolai növendékei tanítójuk és a lelkész vezetése mellett a temetőre ültettek néhány emlékfát, minek végeztével alkalmi verset szavaltak és elénekelték a Szózatot. Május 3-án vasárnap pedig az ev. ref. hitközség iskolás gyermekei a délutáni istentisztelet végeztével a templom előtt és az iskola udvarában ültettek emlékfákat, mely alkalommal az egyház fiatal lelkes papja szép, hazafias alkalmi beszédet tartott a tanulók és a nagyszámmal jelenlevő hivek előtt és a gyermekek hazafias dalokat énekeltek.

Ugyancsak már május eleje óta mindinkább kezdtek feltűnni városszerte egyes házakon a nemzeti lobogók oly annyira, hogy az emlékünnapély napján t. i. május 10-én a főutcán végig nem volt ház, melyet nemzeti színű zászló ne diszített volna, de a mellékutczákban is mindenfelé volt zászló kitűzve, sok helyütt házról-házra.

Május 9-én városunk összes iskoláiban tartották meg az ezeréves iskolai ünnepélyeket, még pedig oly általános érdeklődés és részvét mellett, hogy míg a multban a szokásos évszázad vizsgálatokon alig vett részt valaki, ez alkalommal szűkek voltak a tantermek s az érdeklődő közönség jó része künn szorult. A gyermekek hazafias szavatai és dalai pedig láthatólag lelkesítőleg hatottak a jelenlevő közönségre is és öröm volt nézni, mily szembetűnő büszkeséggel szavalta a zsidó iskolai, vagy az ev. iskolai német anyanyelvű gyermek: "... csak áldom Istenemet, a miért én is magyar vagyok!" E mellett alig szükséges emlitenünk, hogy a tanulók nemzeti színű szalagokkal és jelvényekkel voltak diszítve? igen sokan pedig tetőtől-talpig magyar ruhában jelentek meg.

A főünnepély május 10-én volt, mely azzal vette kezdetét, hogy reggel 5 órakor minden templomban fél óráig harangoztak az összes harangokkal. 8 órakor képviselőtestületi diszgyűlés volt, melyen elhatározták, hogy a város főbb utcáin ezután a legnagyobb hazafiak neveiről neveztesse el Deák-utcának, Kossuth-utcának stb.

9 órakor ünnepi istentisztelet tartatott minden hitfelekezetnél, mely alkalomra tán minden templom koszorúkkal, zöld galyakkal és nemzeti színű jelvényekkel fel volt diszítve. Különösen szépen feldiszitették templomukat lelkészük vezetése és utasítása mellett a reformátusok.

Az istentisztelet végeztével pedig diszörmenet tartatott a városban ünnepi beszéddel és ez képezte az egész ünnepély fénypontját. A körmenetben részt vettek az összes iskolák növendékei, tanítóik vezése alatt, vagy 50 polgár. ifjú zászlókkal, a róm. kath. legényegylet, a paksi izr. ifjak diszegylete, a telkes gazdák egyesülete a cigány zenekar által követve, a város hölgyei, a közhivatalnokok, előkelőségek s a kaszinó tagjai, Paks község előljárósága, a róm. kath., az ág. ev. és ev. ref. és a két ezr. hitközség előljárói, az olvasókör, általános ipartestület, kereskedelmi csarnok, molnár és halász ipartestület, melyet a trombitások zenekara és a nagy közönség követett. A gyülekezés fél 11 órakor a piac téren

történt, hol a tűzoltóság sorfalat képezett. A kath. templom melletti téren, az ugynevezett "bazár" tetején egy zászlókkal, virágokkal, az ország és a társországok czimereivel diszitett és "Ezer esztendő" felirattal ellátott gyönyörű szónoki emelvény volt felállítva, melynek tervezésében és elkészítésében legfőbb része volt városunk ezermesterének Hörl dunagőzhajózási társulati főnöknek és Sanek polg. isk. rajztanárnak.

Általában mondhatni, hogy városunk főjegyzőjének Popovicsnak sikerült oly lelkes rendezőbizottságot összetoborzani, mely minden tekintetben fényesen megoldotta az ünnepély rendezésének nehéz feladatát.

Miután az ez alkalomra egyesült róm. kath. és prot. dalárda elénekelt a Hymnust és Popovics főjegyző rövid lelkes beszédben ecsetelte az ünnepély jelentőségét, megindult a menet a Bergmann Ernő vezetése alatt álló lovas banderiummal az élén a malomutczán föl az uri-, mézárszék- és kereszt-utczákon végig és a nagyutczán vissza a pacz-térre. Az egész menet a zászlókkal feldiszitett utczákon végig, a résztvevők rendkívül nagy száma, valamenyen ünnepi, sokan nemzeti öltözetben, nemzeti színű jelvényekkel diszitve és tömérdek zászlók alatt, valóban oly impozáns volt és a lelkesedés oly általános, hogy ilyent Paks még nem látott és alig hisszük, hogy párja lett volna egész Tolnavármegyében. Visszérkezve a piasz-térre, Petrich Ferencz, városunk összes lakóinak rég óta köztisztelet és szeretet tárgya, lépett az emelvényre és elmondta a gakori éljenzéstől megszakított, hazafias lelkesedéstől ihletett ünnepi beszédét, melynek végeztével a szózatot énekelte a dalárda, azután pedig szétoszlottak a jelenlevők.

Fél 2 óraker társasbéd volt a Büttl-féle kertben, a melyen a város előkelősége majdnem teljesen, - köztük sok hölgy is - részt vett és az általános lelkesedés és jókedv csakhamar megindította a szebbnél-szebb pohárköszöntők áriját. Az első Daróczy Tamás mondta, a szokott pohárköszöntőktől eltérve és azokon felülemelkedve, imaszerűleg az ég urához fohászkodva a legalkotmányosabb királyunk és hitvese a magyar nemzet első Szent-Erzsébet-je tartós egészségéért.

Szóltak még Horváth S. ev. pap a hazát, Köhler Ferencz róm. kath. plebános Paks előljáróit és lelkes hazfias lakóit, Novák J. az egyetértést, Szluha I., a paksi kerület orsz. képviselője, a hölgyeket, Petrich F. a királyt, utóbb Horváthot, mint a rendezőbizottság elnökét, majd a város köznépét, Tsida az ifjúságot, Daróczy T. Szluhát, Kászonyi Poporicot, Fördös a földmivesszót, Hagmássy ismételtel többeket éltetve stb. stb.

Este 8 óraker gyönyörű tűzijáték volt a Dunán, melyet tenger nép nézett a partról, a szebb jeleneteket lelkesen megéljenezve.

Este 9 óraker pedig táncszertély volt a nagyvendéglő nagy termében, melyen szintén szép közönség jelent meg és a kedélyes táncznak csak a reggel vetett véget. Ezenkívül a kertben is folyt a tánáz és vigalom olcsó belépti-dij mellett egész éjjel.

A ki pedig az egész ünnepélyt végig nézte, a ki szemtanuja volt a Paks lakóinál eddig soha sem tapasztalt általános lelkesedésnek, a ki látta azt a példás rendet, mely a körmenetnél is mindenütt uralkodott, a ki észrevette, miként iparkodik mindenki az elsőől az utolsóig tőle telhetőleg kimutatni hazafias lelkesedését és örömet s ezzel egyttal emelni az egész ünnepély fényét: az meggyőződött nem csak arról, hogy a rendező-bizottság emberül megtette dolgát, hanem még inkább arról, hogy Paks már nem az, a mi volt, hogy Paks város lakossága szivét már nem az a hagyományos ósdi szellem uralja, a mely eddig minden nemesebb érzelmet elfojtva ugy szólván, a röghöz köté őt, hanem az ideális, hazafias lelkesedés szelleme, melynek első, de hatalmas szárnylebenése ezen most lefolyt ünnepély volt. Városunk történetében ez volt egy új, egy szebb korszaknak hajnalpirja; mert hiszen minden téren az egyes gyérülő régiek helyét mindinkább új emberek foglalják el; mi természetesebb tehát mint az, hogy az új emberekkel együtt más, jobb szellem is kezd mindinkább tért hódítani, mely ha kissé megerősödik, Paks város nem mint eddig volt, utolsó, hanem első községe lesz egész Tolnavármegyének.

Az ünnepély alatt történt ugyan olyan dolog is, ami nem volt egészen helyén, így például némelyek megütközve regesgették, hogy midőn zászlódiszben állt ugy szólván egész Paks, a város első birája Schmidt Pál, továbbá Hanoll Ferencz, Müller János és Ruff János esküdtek nem tűztek volna ki házaikra lobogót; vagy hogy a népiskolai tanulók a diszmenetből majdnem kimaradtak, miután a tanítók a rendező-bizottságban nem voltak és csak későn, mondhatni az utolsó órában értesítettek; de ki fog ezekre súlyt fektetni, midőn az egész ünnepély oly lélekemelő módon és oly általános lelkesedés közt folyt le.

Meg vagyunk győződve, hogy ezen nép ünnepély emléke minden résztvevőnek szivében soká fenmarad buzditva és lelkesítve még a jövőben is. Ezért kiáltunk fel itt is:

Éljen Paks város lelkes, hazafias közönsége! Paksi

TOLNA VÁRMEGYE 1896. - HIADOR MEGHALT

- Hiador meghalt. Jámbor Pál hírneves író, ki Hiador név alatt az ötvenes években a műköltészet jóformán egyedüli képviselője volt, 76 éves korában Budapesten meghalt. Jámbor Pál 1821. év december hó 28-án Pakson született. 1840-ben a kalocsai papnevelő-intézetbe vétette föl magát, hol társai között egy magyar iskolát alapított, melynek ő volt vezető lelke. Első verse Garay János Regélő-jé-ben jelent meg; majd a Honderü-nek lett munkatársa, s itt jelentek meg dalai, melyeket külön kiadásban is adott ki. A szabadság harcát ő is tollával szolgálta. A forradalom alatt a közoktatásügyi minisztériumban volt alkalmazva, - s ennek lezárása után Párizsba menekült, a hol Durivage álnév alatt egy kötet francia költeményt adott ki Les artistes címmel. Jókait és Petőfit pedig franciára fordította le. A hatvanas s hetvenes években több ízben országgyűlési képviselő volt, majd a szabadkai főgimnázium igazgatója lett. Már több éve, hogy nyugalomba vonult és azóta jóformán elzárkózott a világtól.

- Vasut megnyitás. E hó 21-én megnyilt az adony-szabolcs-paksi vasutvonal. A dunaföldvári állomásnál több ezerre menő nép várta a fellobogózott vonatot, melyen a vonalvizsgáló bizottság jött. Az új vonal van arra hivatva, hogy a Duna-mellék kereskedelmében új életet öntsön, mert eddig tél idején, mikor a gőzhajók nem közlekedtek a vidék teljesen el volt zárva a világtól.

Paks nevét sokan, sokféleképpen ismerik szerte az országban. Ismeri a világ is, elsősorban az atomerőmű révén. Fennállásának 10. évfordulóján a nagyvállalat 1986-ban iskolát létesített. Ma 1996-ban 27 osztályban 440 diák tanul. Iskolánk neve Energetikai Szakképzési Intézet. Magában foglal egy szakközépiskolát és a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karának kihelyezett Energetikai Mérnöki tagozatát, egy új főiskolát.

Tizedik éve élünk, dolgozunk Pakson. Volt idő amikor alig múlt el nap látogatók nélkül. Sokan akarták látni a "a paksi csodát", az atomos "szupersulit", "XXI. század iskoláját", ahogy a sajtó nevezte iskolánkat. Több száz vendég, érdeklődő tantestület, pályaválasztó, diák, szülő nézte meg az ország első vállalati szakközépiskoláját, melynek híre - nem csak igényes felszereltsége miatt - már sokfelé eljutott az országban.

Fennállásunk 10 éve alatt sok minden történt. Ma a 16. helyen áll iskolánk a középfokú iskolák, egyetemek - főiskolai továbbtanulási rangsorában. Diákjaink 70 %-a továbbtanul.

A múltunkat felidézni még nem nehéz feladat. Iskolánk létrejöttének előzményei a következők: 1986. tavaszán, Pakson a Tolna megyei Tanács és a paksi Atomerőmű Vállalat vezetői az Ipari Minisztérium és a Művelődési Minisztérium engedélyével aláírták az ország első vállalati szakközépiskolájának alapítási okmányát. Az 1985-ös oktatási törvény adta meg ennek lehetőségét. Iskolánk az első példa arra, hogy a jövő szakmunkásainak képzése a művelődési ágazat mellett egy nagyvállalat ügye is.

Feladatunk volt, hogy az oktatás tartalmát az atomerőmű igényeihez közelítve képezzünk szakembereket a vállalat szellemi, anyagi, technikai bázisán.

Az erőmű vállalta a létesítmény fenntartásának költségeit, a gyakorlati képzés helyének, személyei feltételeinek biztosítását.

1986. áprilisában az épületnek csupán a falai álltak. Erőműves szakember, a Nukleáris Igazgatóság egyik önálló mérnöke, Kovács Balázs feladatként kapta meg a szakközépiskola megteremtését. Megbízott igazgatóként óriási volt a felelőssége, meggyorsult az építkezés, ritkán nem látott összefogás, lázas szervezés indult. Az erőmű brigádjainak segítségével mégsem készült volna el az iskola. Éjjel-nappal folyt az építkezés, a Tolna Megyei Állami Építőipari Vállalat összpontosította erőit.

A megyénken kívül élő pályaválasztás előtt álló nyolcadikosokhoz szinte nem is jutott el a felhívás. Az építkezés haladt. Magyarból, matematikából és fizikából volt a felvételi vizsga, amit szigorú orvosi vizsgálat követett. Három szakközepes, erőműgépész, számítástechnikus, műszerész, és két szakmunkásképző osztály: erősáramúberendezés-szerelő és géplakatos osztály 132 diákja és szülei izgulnak, vajon sikerül-e a versenyfutás az idővel.

Márciusban pályázati felhívás jelent meg a Köznevelésben, hogy fiatal, kreatív, 35 éven aluli pedagógusokat keresnek Pakstra. Sokan sokféle iskolából jelentkezünk. Valamennyien 6-8-10 éven át dolgoztunk, voltak sikereink, kudaraink, szerettük diákjainkat, szaktárgyainkat, tantestületünket, otthont adó városunkat. Új típusú oktatási intézményben új kollégákkal szövetkezve újrazeddtük életünket, munkánkat az új diákokért. Maroknyi kis csapatunk július közepén látta egymást először és szállt harcba az iskoláért.

Igazgatónk, a rendkívül rövid idő alatt egy mintaszerűen felszerelt iskolát teremtett. Nem volt könnyű megjelentetni az oktatásban a vállalati fenntartású középfokú szakképzési tanintézményt, mint új iskolatípust. A berendezés és a takarítás munkáiba beszállt minden leendő dolgozónk, sőt leendő diákjaink többsége is. A nagy összefogás nem volt hiábavaló. Kapolyi László, akkori ipari miniszter avatta fel iskolánkat 1986. augusztus 26-án. A megnyitóműsort, amely a közös nagy munkáról szólt a pedagógusok adták diákjainknak. Amíg szólt a Szózat zenéje a diákeskü alatt iskolánk zászlója is felkerült az árbocrúdra a nemzeti lobogó és városunk zászlaja közé. Büszkén lobogott a PAV-os címerrel ellátott piros - kék zászló, az erőmű létrehozta, megteremtette előretolt helyőrségét, "utánpótlásának" bázisát. Oktatásunk reformjának bizonyítékaként ismét lett hazánkban vállalati iskola. Tanévnyitó és iskolaavató ünnepségünket Juhász Gyula szavaival zárta egy diáklányunk, aki ma már tanítónő és boldog kismama.

hangunk,

"Lehet, hogy gyenge még a

*lehet, hogy léptünk bizonytalan
de indulunk, a szépet, s jót akarjuk,
érezzük, hitünknek szárnya van."*

Megszólalt iskolánk csengője. Öt osztályunk diákserege tantermébe vonult az első osztályfőnöki órára. A szülők, az érdeklődők, a vendégek, az építők és a segítők, a vállalat és a város vezetői együtt örültek. A korszerű, modern, teljesen felszerelt, háromszintes iskola elkészült. A fizika és kémia előadó mellé laboratóriumok is kapcsolódnak. A számítástechnika oktatása korszerűen felszerelt, több gyakorlóteremben folyhat. Háromcsatornás videorendszer hálózta be az épületet, videomagnókkal és hangtechnikai eszközökkel ellátott stúdió segíti az oktatást. Az első tanévben 5 tanár, 6 szakoktató, és 5 erőműves szakvezető szövetségét erősítette az a 18 vállalati szakember, aki óraadói teendőket vállalt. 2, 4 órás heti elfoglaltságban akkor matematikát, fizikát, kémiát, orosz és műszaki tárgyakat tanítottak. Közülük 10 fő tanári diplomával rendelkezett, pedagógusként dolgoztak hosszabb rövidebb ideig. Az erőmű képezte át őket reaktorfizikussá, vagy műszaki tolmáccsá. A vállalat dolgozói és iskolánk dolgozói összefogtak, hogy megvalósítsanak egy szép feladatot, jelmondatunk volt: "Tanítsd az utódodat!"

Tizedik tanévünk telik. Eredményeinkről: 618 diák kapott fennállásunk óta befejező szakmunkás, vagy érettségi bizonyítványt, illetve technikus oklevelet. Szép és izgalmas volt minden tanév.

A diákokat közös munkával, együttesen alakítottuk kis iskolánk életének belső szabályait, működési rendjüket. Szoros a kapcsolat a villamos energiát termelő részvénytársaság, és a szellemi energiát képző iskola között. Diákjaink, gyermekeink legfontosabb kötelessége a tanulás. Eredményességét sokan, sokféleképpen segítik. Tizedik tanéve, mindenféle időjárás viszonyok között jönnek az erőműből óraadóink, akik vállalták a tanítás gondjait, a tudás átadásának szépségét. Diákjaink és felnőtt testületünk életét széppé, vidámmá, alkotó, értelmes emberek közösségévé akartuk tenni. A vállalattól induláskor szép, modern, jól felszerelt épületegyüttest és nagy bizalmat kaptunk. Mi tudtuk valamennyien, a bizalom olyan, mint a kölcsön, időben vissza kell adni, hogy újat kapjon az ember.

Minden tanévünk izgalmas és sikeres. Az iskola vezetőségének első célja ma is, hogy megteremtse az alkotó emberek közösségét, olyan iskolát, ahol jó a hangulat, baráti a légkör, ahol érdemes eltölteni munkával a napokat. Második célunk volt, hogy diákjainkért legyen az iskola, az ő tanításuk, oktatásuk, nevelésük legyen minden tanárunk elsődleges feladata, hogy a közös tennivaló valamennyiünkben lelkiismereti kérdéssé váljon.

Harmadik célunk volt, hogy iskolánk megkapaszkodjon a köztudatban, az emberek és a közoktatás tudatában. Meg kellett ismertetni iskolánkat a létrehozó vállalat dolgozóival, a város, a környék, a megye lakóival, intézményeivel, társiskolaival. Elmondhatjuk, hogy indulásunk óta hírünk egyre növekedett. Nagyon sok cikk, rádióriport, televíziós híradás jelent meg rólunk, életünkről, sajátos működésünkről. Valamennyien szeretnénk a bizalomnak megfelelően és megtartani iskolánkról kialakult pozitív képet. Ez a munkánk nem öncélú. Eredményességét jelzi beiskolázási szintünk évről évre történő emelkedése, tanulói "merítési" körzetünk szélesedése.

Negyedik célunk volt, igazítani iskolánk életét egy nagyvállalat rendjéhez. Tanulmányi, szakmai, kulturális és sportversenyeken eredményeink kiemelkedők. Diákjaink megtanulták, hogy leendő szakmájuk komoly, felelősségteljes hivatásszeretetet, alapos szakmai tudást, naprakész ismeretanyagot, teljes embert kíván. Iskolánk teljesítményt, igazi tudást követel diákjaitól. Tantestületünk nevelőmunkájának célja a minél szélesebb alapokon nyugvó szilárd szakmai és általános műveltséggel rendelkező, szakmája fejlődésével lépést tartó, a világban gazdaságunk, társadalmunk életében tájékozódni képes diákok nevelése. Olyan nevelőoktató iskolát akartunk, amely alkalmassá teszi az egyént az igényes, hasznos, alkotó, boldog életre.

Iskolánk dolgozói azt akarják, hogy az eredmények, a számok, a statisztikai átlag mögött igazi tudású emberek álljanak. Valamennyien tudjuk, a japánok mennyivel a világ előtt járnak. Fejlődésünk kezdetén mondták:

"Nekünk nincsenek ásványi kincseink, jelentős energiaforrásunk, semmink sincs, csak embereink vannak." Nekünk tantestületünk, diákjaink vannak, fenntartó részvénytársaságunk, amely a többi iskola fölé emel minket ellátottságban. Az iskola tartalommal való megtöltésének óriási munkája a tantestületen áll. Negyedik tanévre jött össze a testület teljes létszáma. Sokfelől jött össze pedagógusgárdánk.

Mára már teljes a csapatunk. A tantestületünk összetétele ideális. Az adott szak és szakterület legjobbait gyűjtöttük össze iskolánkban. A pár éve pályán lévő és pályakezdő fiatal, tenniakaró pedagógusok alkotó közössége fejlődött ki iskolánkban. Szeretnénk még erős, jóhírű iskola maradni, ahol a legfontosabb minden területen a tudás.

Iskolánk tíz éve reflektorfényben áll, szurkolnak mellettünk és ellenünk. Megfeszített munkával, erős akarattal, elszántsággal, ismeretlen iskolatípusban, ismeretlen terepen a költözés, az otthonteremtés gondjai közepette, beilleszkedve élünk és dolgozunk.

Tanítványaink szeretnek iskolánkba járni, érezzük, többségük örömmel jön iskolába. A beiskolázási határunk kiterjedt, a válogatás, a felvételi vizsga alaposabb lett. Vonzáskörünk elsősorban a Dunántúl déli része és Bács-Kiskun megye. Ma már az ország minden részéből jelentkeznek iskolánkba tanulók. Az iskola tantestületének nevelési célja a hagyományok megteremtése, a diákélet színesítése, a közösségek kialakítása, az együvé tartozás érzésének erősítése, a tartalmas, közös szórakozási lehetőségek biztosítása.

Iskolánkban a pedagógusok körében sok az egyéni kezdeményezés, sok a tehetséges tanár. Sokan írnak tankönyveket, vannak akik tudományos kísérletekkel foglalkoznak, vagy konferenciát szerveznek. Majdnem minden pedagógus fakultációs, továbbtanulást segítő szakköröket is vezet tantárgya érdekében. Iskolánkban gyakori a napi 8-9 órai tanuló leterheltség. Iskolánk 10 éve alatt az atomerőmű segítségével minden évben gyarapodunk valamivel. 1987. tavaszán készült el 1000 adagos konyhánk és tetőteres éttermünk, amely különálló épületként udvarunk egyik díszje. Esztétikus és higiénikus étkezési feltételeket biztosít diákjainknak. Iskolánk tetőterében 1987. szeptemberében indult meg a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karának Energetikai Üzemmérnöki Szaka. 1988-ban készült el udvarunkban egy nemzetközi előírásoknak is megfelelő sportcsarnok, amely iskolánk, a város és a környék diákjainak is helyet biztosít. Sok szakosztályunk van. Elkészült egy sokcélú, jól felszerelt szabadtéri sportpálya is. Diákotthonunkat az atomerőmű lakótelepén lévő szállodában alakítottuk ki. Jelenleg 178 diákunk lakik a kollégiumunkban. A tanulók két vagy három személyes mosdófülkés szobákban laknak. Szakképzett nevelők irányítása mellett tanulnak, művelődhetnek, ismerhetik meg a tartalmas közösségi élet szépségeit távolabb lakó diákjaink. A környéken lakókat diákbuszszal utaztatjuk iskolánkba. Intézményünk az erőmű autóbusszával tanulmányi kirándulásokat, színházlátogatásokat és különböző programokat szervez. Sláger lett a sítúra. Évente a tavaszi szünetben nemzetközi FESTO középiskolai kosárlabda kupát rendezünk több alkalommal is. A háromnapos sportrendezvény bonyolítása óriási összefogást igényel.

Az új oktatási törvények óta sajnos a vállalati iskolák száma nem szaporodott gomba módra. Kapcsolatban állunk majdnem valamennyi létrejött, új típusú szakközépiskolával és gimnáziummal. Ismerjük és segítjük egymást. Tíz év óta mutatjuk oktatási intézményünk együttesét, amely 1989. óta már rendelkezik kétmedencés tanuszodával, és 1989. szeptembere óta a főiskola új különálló, csodálatos hozzánk kapcsolódó épületével. Az igazi háttér egy hatalmas gyakorló műhely, a legkorszerűbb technikát képviselő atomerőmű mögöttünk áll, mint üzemelő, fenntartó, irányító létesítmény. Válogatott gyerekekkel, felkészült pedagógusokkal s fenntartónk támogatásával be tudjuk bizonyítani, milyen minőségi oktatás és nevelés folyik falainkon belül. Valamennyi pedagógus azt szeretné, ha diákjai éreznék, hogy iskolánkban a felnőttek azon fáradoznak, hogy belőlük minél okosabb, egészségesebb, élni tudóbb ember válják.

Mi itt arra szövetkeztünk, hogy jó hírű, kemény iskolát teremtünk. Elvünk volt, mint a régi híres "alma matereknek", hogy iskolánknak a "tanítványok előtt kedvelt helynek kell lenni". Sok még a teendőnk, szeretnénk teljes személyiségünkkel nevelni. Ez egymás megbecsülését, emberségét, erőhöz mért és végzett megfeszített mindennapi munkát követel. Mindig úgy érezzük, munkánkat csak abbahagyni tudjuk, befejezni nem. Arra törekszünk, hogy az embert, a munkatársat, az utódunkat lássuk tanítványainkban. Valamennyien hiszünk fejlődésük lehetőségében. Iskolánk fennállásának 10 éve alatt tudott alkalmazkodni a gyorsan változó körülményekhez és követelményekhez. Ma 1996-ban az alábbi szakokon tanulhatnak diákjaink:

négyéves szakok: számítástechnika, menedzser-asszisztens

ötéves technikus szakok: erőműgépész, elektronikai, elektrotechnikai, minőségbiztosítás-számítástechnika, műszaki környezettan

A tíz év alatt sok neves emberrel találkozhattak diákjaink. Vendégünk volt:

Teller Ede, Czeizer doktor, Pákolitz István Ottó, Ordas István író, Marx György akadémikus, Dr. Agárdi Tamás grafológus, Zombori Ottó csillagász, Gutai László professzor, Farkas Bertalan úrhajós, Portisch Lajos nagymester, Ágh István költő, Lázár Ervin író, Berend T. Iván akadémikus, Maksa Zoltán humorista, Dinnyés József énekes-daltulajdonos, Páskándi Géza író és még sokan mások.

Politikusok: Csehák Judit, Lengyel László, Király Zoltán, Pozsgai Imre, Nagy Sándor, Cwack Péter, Dr. Pálos Miklós, Kuncze Gábor, Horn Gyula.

Szekszárdon, a megyében, a környéken, vagy városokban élő művészek alkotásait tekinthették meg diákjaink az aula

galériájában:

Szakcsi Gizella, Csenyiné Mocsotár Zsuzsanna, Katics Béláné üvegfestők, Trapp Ferenc fafaragó, Juhos László, Cseh Gábor, Balogh Jenő, Minker Tibor, Decsi Kiss János, Beda László, Oszoli Piroska, Pósa Ede, Fuggerth J. Ferenc, Szántó Lukács, az ART 999 festői, Győrffy József, Szolláth Katalin és Határ János.

A tizedik év történéseinek összegzése már megkezdődött. Az 1995/96-os tanév az évfordulónk jegyében telik: gólyabálunk, szalagavatónk, a február 23-i sportsarnokbeli felnőtt bálunk, a tervezett történelmi, műveltségi, magyarságismereti, iskola és várostörténeti vetélkedőink, az évfolyam és osztálytalálkozóink, jubileumi évkönyvünk és még sok-sok program a hajdani és a mai diákokkal mind a nagy augusztus rendezvénysorozatot készíti elő. Augusztus 26-án tízéves lesz oktatási intézményünk.

Mottónk az ünnep jegyében Sütő András gondolatai:

"Emberk lévén közösségben élünk, tehát adósai is egymásnak. Ha nem egyéssel, egy kézfogással is, amely egyedül az ember jószágának mindenkori mozdulata.

Rendre felnövünk és eladósodunk. Törleszteni kell mindazt, amit másoktól, felnevelő szüleinktől, testvéreinktől, tanárainktól, embertársainktól szívjószágban kaptunk a hosszú vándorútra.

Paks, 1996. február 07.

Hideg László
nev. ig.h.

Bencze Barnabás:

“Különös egy év volt az! Minden csillogott, ragyogott, káprázott az országban. Fúvózenekarok, díszkötésű könyvek, nagy megajánlások, csodás, ódon zengésű pátosszal elmondott szónoklatok, kiáltványok szaporították egymást, s abból nem maradt ki községünk sem.”

/Paks nagyközség monográfiája (91. old.)/

I. Iskola

Az 1896. május 9-én tartott képviselőtestületi ülésen a város millenniumi alkotásának nyilvánították a polgári iskola átépítés alatt álló épületét és elhatározták, hogy azt márvány emléktáblával látják el.

November 21-én de. 9 órakor ünnepségre gyülekeztek a polgári iskola udvarán. Az építkezés befejeződött, lehetővé vált az ünnepélyes átadás, illetve az emléktábla felavatása.

Az ünnepi szónok Popovits Gyula főjegyző volt. A polgári iskola 1896-97-ik iskolai évről kiadott értesítőjében fennmaradt beszédének szövege:

“A magas tanügyi kormánynak ezelőtt négy évvel a községhez intézett felhívását, melyben Pakson egy polgári iskola felállítása rendeltetett el, - a község közönsége örömmel fogadta s annak készségesen is felelt meg azon tudatban, hogy az által, ha a városban egy magasabb színvonalú iskolát létesít, nemcsak közmívelődési szempontból tesz eleget a város fejlődése érdekének, hanem egyszersmind az intézet derék és értelmes hazafiakat nevel, kik a haza védelmét fogják mindig szívükön hordani és annak jóléte lesz előtük feladatként kitűzve.

Hogy Paks város közönsége az intézet sikerében nem csalódott, mutatja azon körülmény, hogy az iskolának nagyszámú tanulója van, s ezek az igazgató úr tapintatos eljárása és fáradhatatlan tevékenysége, valamint a tanári karnak ügybuzgósága által évről-évre fényesebb s valóban meglepő előmenetelt tanúsítanak.

Ezen tudat kellemes hatása alatt készítette el Paks város közönsége a kitűzött időre az iskolai épületet, mely ma az átadásra készen áll. De Paks község közönsége még másként is kívánt kifejezést adni, egyrészt a közmívelődés fejlődése iránt érzett jóindulatának, másrészt őszinte hazaszeretetének. Ugyanis a millenniumi esztendő ezen intézmény létesítésével kapcsolatosan megörökíteni kívánván, elhatározta, hogy ezen díszes épületet emléktáblával látja el. Most, midőn e kettős örömtől áthatva, állunk itt azért, hogy egy felől e díszes épületen az utódok hazafias érzésének emelésére készített emléktáblát leleplezzük; másfelől pedig az iskolai épületet nyilvánosan a közhasználatra átadjuk: legyen szabad először is az ide beillesztett emléktáblát ezennel ünnepélyesen leleplezni azon kívánságom kifejezése mellett, hogy szeretett királyunkat kedves hazánk javára az Isten még sokáig tartsa meg; azután pedig ezen épületet a kir. tanfelügyelő úr, mint a tanügyi kormány képviselőjének jelenlétében, a minisztériummal kötött szerződés értelmében a t. iskolai gondnokságának átadni, azon reményben, hogy az intézet feladatát a megkezdett irányban sikerrel fogja megoldani, s végre azon hő kívánságom fejezem ki, hogy Paks város közönségét, mint az iskola létesítőjét, az Isten sokáig éltesse!”

Az emléktáblán, mely eredeti helyén ma is látható az alábbi szöveg olvasható:

“Ezen épületet Paks község emelte a honalapítás ezredik évében a közoktatás és népnevelés céljára.”

Az elmúlt száz esztendő eseményei nem kerültek el az épületet. Az I. világháború idején hadikórház, 1919-ben a Vörös Őrség laktanyája volt. A II. világháború idején munkaszolgálatosok, hadifoglyok húzódtak meg falai között.

Tíz évvel ezelőtt 1986. április 28-án kezdődött meg az elaggott épület megújítása. Az átépítés során belső beosztásában lényeges változás nem történt, így ha régi növendék lép a megújult falak közé könnyen megtalálja egykori tantermét.

Az épület átépítésekor kerültek elő azok a középkori faragott kövek, amelyek a Városi Múzeum Kőtárának értékes

darabjai. Ezek a másodlagosan beépített kövek árulkodnak arról, hogy az épületet a XVII. sz. végén vagy a XVIII. sz. elején kezdték építeni, majd többszöri bővítés, átépítés után 1840. körül kapta meg klasszicista formáját. Bejárata, néhai Szentés András muzeológus megállapítása szerint, sok rokon vonást mutat a Pollack Mihály által tervezett tengelici Csapó-kastély bejáratával.

/Kár, hogy a felújítás után az oszlopokon elkezdett a nedvesség felhúzódni, a vakolat potyogni. Talán az évforduló alkalmával az utólagos szigetelés megoldható lenne./

A Deák Ferenc utca utcaképeben, az 1912-ben épült zárt kerítés mögött álló főépület nem játszik szerepet, melléképülete, a tornaterem, viszont a Deák-ház és a Könyök utca közötti rész meghatározó eleme. Építése idején még meghatározóbb szerepe volt, a mögötte álló épületek (rég posta, bíróság) később épültek.

Nem köztudott - ez az épület is 100 éves. Paks első, sokáig egyetlen, tornaterme.

Az egyszerű épületnek az udvar felé 5 magas ablaka és egy ajtaja van, az utca felé 2 hasonlóan egyszerűen keretezett ablak díszíti.

A tornateremhez kapcsolódó alacsonyabb épület - ma öltöző - eredetileg hivatalsegédi lakás volt.

Érdekességként a tornaterem első felszerelése:

"50 db 90 cm hosszú és 3 cm átméretű fényezett tölgyfabot;

- 1 db botszekrény lehajtóval;

- 10 db 3 méteres rúd luczfenyőből;

- 18 m hosszú puha fonású húzókötel visszafont végekkel;

- 1 db ugrászőnyeg kókusz-szálakból;

- 2 db ugrómércze zsinórral;

- 2 db ugródeszka;

- 2 db bak disznóbőrrel bevonva;

- 1 db hordozható és idomítható hüvelykorlát felszerelve horgonyozott acélrugókkal és csuklóval."

A II. világháború után 3 iskola használta a termet. Egy 1952-ben készült megállapodás szerint a következő volt a beosztás:

"A paksi I. sz. áll. ált. iskola használhatja minden csütörtök és szerda délelőtt 8-13-ig.

A paksi II. sz. ált. iskola minden kedd és péntek délelőtt 8-tól-13-ig.

A paksi közg. gimn. minden hétfő és szombat reggel 8-13 óráig.

Délutánonként az MHK és LMHK próbák előkészítése céljából:

a paksi I. sz. iskola minden hétfő és csütörtök du. 3-6-ig

a paksi II. sz. iskola minden szerda és szombat du. 3-6-ig

a paksi közg. gimn. minden kedd, péntek du. 3-8-ig

és hétfőn és csütörtök du. 6-8-ig.

Fenti beosztást mindhárom iskola igazgatója tudomásul veszi és órarendjét ezek figyelembevételével készíti el."

Paks sporttörténetében jelentős szerepet játszó épület szakszerű felújítása időszerű lenne, s talán egy apró emléktábla is emlékeztetne az elmúlt 100 évre.

II. VASÚT

1896. december 23. - befutott az első személyvonat Paksra.

100 éves a régi vasútállomás. A régi szépségükben felújított épületek típusstervek felhasználásával készültek. Mai formájukban képet adnak arról, milyen épületek álltak egykor az országot behálózó sínek mellett.

A régi állomás területén 1985. július 24-én avatták fel a vasúti múzeumot - sorsa ismert, talán megmenthető a jövőnek.

III. PAKSVIDÉKI TAKARÉK PÉNZTÁR

A Budapest Bank épületébe belépő, ha feltekint a "magasba" a bejárat boltívén egy márványtáblán az alábbi szöveget olvashatja: "Építetett a honalapítás ezredéves emlékére. 1896-97."

A paksi Hirschinger István építőmester tervei alapján épült ház a Dózsa Gy. út elején még ma is meghatározó szerepet tölt be. Jó arányaival, mértéktartó díszítésével kiemelkedik Hirschinger egyéb épületei közül. Szerencsés, hogy az épület tatarozásaikor nem próbálták "modernizálni" homlokzatát, kapubejáratának építészeti díszítéseit.

200 éve készült el a református templom tornya.

A református egyház régi anyakönyvében található feljegyzés szerint, a torony alapozását 1794. aug. 21-én kezdték el. Az építési munkálatok 1796. július 11-én a toronygomb elhelyezésével fejeződött be.

A bejárat fölötti tábla emlékeztet az eseményre :DOM SUB FRANC II. IMP. HEAC AEDIF. AO. 1796"

A templom történetéhez tartozik, hogy 1805-ben és 1809-ben teljesen leégett. A ma is látható toronysisak 175 éve 1821-ben készült el.

**Klippel János:
M MINDENKINEK TARTOZOM**

*Abz életem is átkozom,
Még élek, mindig tartozom:
Ki felnevelt, kit nevelek,
Ki szeret, akit szeretek,
Kit tanítok,
Ki megtanít,
Ki eléjtem,
Ki félsegít.
És annak, aki elvezet,
Hol a szép, jó, élvezet.
É városnak, e hazának
Még az egész világnak,
En mindenkinek tartozom.*

*Hóába az álmodás,
Ha ébredek, nincs változás.
Legjobb, ha csak azt teszem,
Mit bír eszem, s a két kezem.
Étlen nem imádkozom,
Abz életem sem átkozom,
Tanulok és dolgozom,
Húszon eszel tartozom.*

TÜKÖRKÉP

*Apámnak arca a keserves múlt,
Hol a sok munka nyomorba fult.
Bám, hogy ha nézel, a dolgos jelen,
Szerte sugárzó küzdelem.
Gyermekem képe, mint csillagok fénye,
A boldog jövőnek ifjú reménye.*

**KUTI HORVÁTH GYÖRGY:
EGY TÉLI AGHOZ**

*Csak ringsz süvítve
kint a fagyban
fergeteges
hóviharban*

*nem is érzed híz
szunnyad lényes
vadmacsa-szél
űz-mar téged*

*ám az idő elhíz
zakatolva
s zöldre vált majd
szemaforja*

*s mire megszűnik
tetizhatárod
napfény doromból
nyígy-fültádon...*

KÖSZÖNÖM

*Nemrég
még
mosolyod tükre
májusi tőjra
ébredő
ég
volt
ma már
arcomra hullt csillag
lett szemed
azért
köszönöm
hogy*

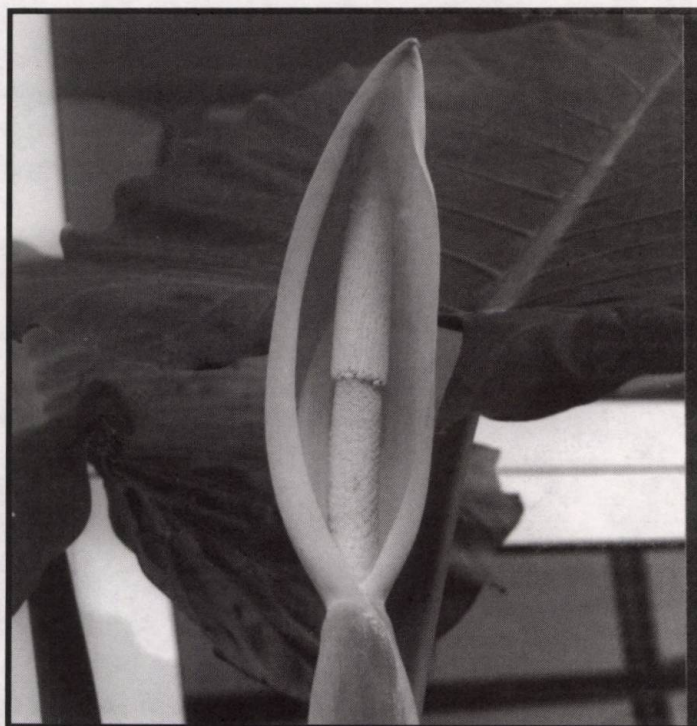
átragyogtál

rajtam...

CSILLAGRAGYOGÁSBAN

Anyám emlékére

*Élmentél Anyám...
nem öllekezük már többé
a mindenség
kék-színtű mosolyoddal
s már a tengert sem idézi szemed..
hajnalonta harmat-könnnyeket
hullatnak a bokrok a fák
melyeket oly gyakran
űjjászűlletettél
fenséges vásznaidon...
fázik az eszet is
melyet nem meleggt fel
űjjaid lágy begye
s csak hallgatólag mered
árván hagyott festményeid
halk szimfóniájában
selymes szőrzetén élnek még
a bentfelejített festékek
szivárvány-színei
s csak sejtetik velem
a még meg nem festett képek
tündérkert-mosolyát...
A rét is gyászol Anyám
hol oly boldogan lépkedtetek
egykoron Apámmal
térdeig virágban szerelmesen...
most ősztepte halmain
fekete koszonik a varjak..
Élmentél Anyám...
itthagytál engem
a magány útvesztőiben
gyötörtödvé örlő kétségek között
s most már csak az égi mexétkön
festgethetsz tovább
s onnan nézhetsz
örök csillagragyogásban...*

Oláh Zoltán: ÚTKÖZBEN

Egy az ég,
s az ég alatt az élet.
Fűt a hold,
még ideleuntről félek.

Hull a hó.
Hallom gyerek-strásd.
Szerelek.
Kár megértem magányod.

JÓSLAT

Hó lepi tisztá
bérci télünk.
Alszanak im az
égbé menők.
Tűnt levegőbe
illan erőnk.
Csend ereszébe
olvad időnk.

TÖREDÉK

A pillanat, mi meghasad,
s lesz belőle alkonyat.
Az éjszaka, mi földre hull,
S múlik halhatatlanul.

A szó, a perc, az évszakok,
most csak Csakra gondolk.
A délelőtt a délután
alom lép egy lány után.

A hegy, s a táj a Dunával,
lenn lányommal Annával
egy közös csöndet hallgatunk.
Nem szólunk csak ballagunk.

A késő nyár, s a kora ősz,
édes lányom hova nősz (!)
Eihen az ég a partokon:
tengerszem az arcokon.

Hallgass Tavasz, ha itt a Tél,
mindent kimerítettél.
Néha már azt hiszem Isten
se kinnt, se bennem sincsen...

A pillanat, mi meghasad,
s lett belőle alkonyat.
Az éjszaka, mi földre hull,
s múlik halhatatlanul.

UTAK ÚTJÁN

Im Utá válltam magam is Késter.
Megérkeztem.
Égőrem örökre megőrzöm
a csillagok féltette Csendet:
minden fehérség himnuszát,
hisz nekem is

türelem és léboly voltak vermeim
a szerelmem; az eleven hold
utolsó rózsája
is enyhíti már fényem,
arca csak ágyamra hulló harmata
rajzolja körém a megfogant éjszakát,
melyből most kilép
egy ártatlan pillanat,
mi sohasem talál már vissza önmagához.

A CSEND KÖVÜLETÉBEN /Dechadt Antalnak/

Kert meghallgatnak minket a partok,
a télünk távolodók.
Hullámok az égen -
hálaadók.

Dériinkké lassul az este -
halvány virradat.
Fűnyál szál szemünkre -
végő pillanat.

PÉCSI GABRIELLA: ÖNARCKÉP, FÜST MÖGÜL

Gyakran és szívesen hazudtam, hogyha kellett,
de mégse hidd, hogy méltatlan vagyok.
Azért a bátorságra és szerelemre tellett,
s a kínra is: milyén batyut hagyok.

Hazudtam fecskefűt, hazudtam fénynek árnyát,
(segítelt még a kedves képzelet),
tar ágnak levelet, tanya teknőcnek szárnyát,
friss hónap azt, hogy felhőn lépdelek.

Bizonytalannak bizonyost,
halványkék árnyat a fáknek,
színlég-tévova röpülést
mézszínű, állok darázsnek.

Viráglépkék-hazudozók
élében ríva találtak,
adtak tejfőtös kenyeret,
markomba lőrt a halálnak.

FAGYOTT FEKETE CSALÁN

fagyott fekete csalán a szélben
és messze köd
és messze fák
rámdől az összehűzött ég is
és nincs bocsánat nincs virág
a fekete fák rámszahannak
bámulnak a hollók és varjak
és döglenek kukoricák

HAZ(ÁR)abeszélő

persze így könnyű
fitying záporok
csak hogy hó hull barátom téledik
ugyan látni szerelnénk
hajnali szép csillag -ot
reméljük lehet tavasz
ki is zászlóztuk mindenütt

a felhők és a madarak
továbbállhatnak
maradunk
te is maradj barátom

néha jég záporoz

de mégis itthon

Vincze Tibor: A SZAVAK TENGERÉN

A szavak tengerén
imbolygok.
Kérték neki egy mondatravalót.
Szamba venni
nem tudom.
Túl sós,
így hát
ringok tovább
és szomjazom.

Suhai Pál: ANYÁM A FÖLD

Anyám a föld.
Hallom szívét,
- dobog, dobog -
érem szavát,
- susog, susog -
s tudom, ha gyom
feszült szét
csukott fogát:
hozzám beszél.
Arcomba vág:
vesztes szavát,
ne feledjem
erdőinek
mondattanát.
Szívós, konok
füveivel
- anyám a föld -
nevel, nevel.
Értnek, fának
é szült ide.
Mikor csontom
fogadja be,
akkor is szül:
visszafelé.
Olyan anyja:
két világra
néz kápuja:
azon járok
ki-be, ki-be.

TÜKÖR VILÁGBAN

Itt két ont zöldet szüntelen,
a megfogán a híg barázdá,
s égbe gyökerezik a mák,
és levelén inog a nyárfa.

S a dió gyökeret terem,
akár a zeller, sárgarépa,
s gyökérként fájva levelét
levegő-földjébe a rézsa.

Mért ott a korona örök,
a gyökérzet keserű lombja,
s lehull, avarba lepörög
a tő: az ékes szírom-hulla.

Mért hogyha épp csak illenek,
az odvas ég tuskókkal tüntet:
ürgének éppoly menedék,
mint megdicsőült fergeinknek.

Nem üres fazék semmiképp.
Növénnyel rostok szűzi álma:
vetkőző kelyhek szép színét
dajkálja már a mocskos trágya.

Maga az élet, megrohadt,
elmúlt, villásva rétegekben,
de megválthatja perc alatt
egy virág pillája, ha rebben.

Az élet szennyét odalent
(vagy odafönt) amíg tisztázza,
a gyökér arcán földereng
az ég hívős alkímiaja.

Ki ide megtér utazó,
áttörve léte zsíros burkát,
fehérré hőkken, mint a hó,
s hatalmas, furcsa lényeket lát.

Már várják itt az érkezőt:
a holt Élet az élő Foltak,
vad bírák, csontig vetkezők,
de részvétellel csak mosolyognak.

S mindentudón a jövővenyt,
ki érzi még halála súlyát,
leültetik, lefektetik,
merov lepteiből kibontják.

Megoldják fáradt saruit,
eltesszik kibomlott csomagját,
s a feledésre is, akár
egy nyelvre, szépen megtanítják.

A fényt nem érzi semmi már,
csakán szemének negatívja,
s bódzák, akácok hűvösen
az ámuló virág-puffilla.

Tükör-világban száll a nap,
mi benne ég, sötét színekkel,
a földerengő alkonyat
tűzben hámvad el a reggel.

Ki itt él: halhatatlanul,
bár omlik mindene, halandó,
de lobog, fehérré fakul
kezében a bogárszén zászló.

A rész egészé így török,
így lesz a vénből újra gyermek,
ki visszafiatalodik,
amíg a percei peregnek.

Ki forrástól bujdoskolt,
így éri meg tulajdon vesztét:
a földbe-gázolt, béna holt,
hogy valahára megszülessék.

UTÓHANG

Egyetlen életünk van.

Egy anyánk.

Egyetlen világunk.

Egyetlen szerelmünk.

Egy a srunk.

Egyetlen verset trunk.

Walter: UTOLSÓ PILLANATOK KÖZTETEK

Felülről néztem a könnyeket,
És a szenvedő döbbenetet,
Majd könnyedén a takaró felett úsztam,
És megláttam a testet melyet elhagytam;

Kétyen furcsa volt nélkülem,
Nagy meleg volt a kezem és a tekintetem,
Hallottam a kiabálást és a kapkodást,
És Anyám rettenetes sikolyát;

Nem tudok már vissza szállni,
Ne haragudjatok rám,
A könnyebb utat választom,
Hadd ragadjon el a halál.

Walter: SZÜLETÉS NAP

Pzaladok a csörgő telefonhoz,
Felveszem a kagylót,
Anyám hangja a túloldalon.

Csevegve mondja - "virág az erkélyen, mit csinálók ráérő időmben".

Tudom a virág a temető - "ráérek" - választolom,
- "Kia van Apád születésnapja" - hallom.

Egy másodperc szünet, fojtom a könnyeket,
Azután megint csevegés amíg csak lehet,
Majd leteszem a kagylót és
CSENDES DÖBBENET!

Walter: MINDEN SZENTEK

Fénylő gyertyák vettek körül az est csendjében,
Hallkan lépdestem az elhalt lelkek emlékeiben.

A csillagok és a fények összeolvadtak,
És a mindenségben megtaláltam strodát.

A koszorúk közt kuporogva apró lángot gyújtottam én,
jelezve, hogy te **OROKRE**
Bennem és általam, tovább élsz!

Közi magányunkban vezekelve meggyötörtén,
És tudom meglátszúlva mehelek tovább innen.

Melőlbb indulok, itt hagyom virágom,
És a sikolyom,
Kétyet sohasem engedhettem meg magamnak érted,
APÁM!

ILLYÉS GYULA

1902-1983

Láz-öböl
hangok csúcsai
madár riát a testen
varázs-pálca
törött
En
alszik
én telekszem

- KÖLTŐ -
- HALÁL -
Y
E
S

hő és én
nem lehettem
a lábainál

én sejtnyi fény
kicsit most
hadd vibráljak
madár ri
Napj szilánkosul
követ betölt
a bánat

!

SZARKA JÓZSEF: A KÁINI TŐR

U
ram
a hit
és nem a bűn ex
ha még is vétek a
tied
mi-nt
én: a
vértől
szennye
zett gyi
lok lásd

én ex vagyok s te csak titok
én halállal megátkozott te
csönd vagy árnyék-lom kere
szet hogy félre dobjad s felfed
exx hogy ismét
szolgáddá gya
lázx é halalm
as - boldogta
lan mértlettél
vágyaddá ura
m győzedelmes
szent a bukásó
m de számadá
som a számadá
sod in ém ime
itt ex a penge ha
tártalanul kin
ra fenve mint
minden átko
d ime itt fá
jjon hozx
ád hatal
masít
sd
!

SZARKA JÓZSEF: KÖVEK ÉNEKELNEK

Hajad képzelem el, amikor villanó szelek
befonják; végtelen szöttek, melyen harmatok
árja elpihen, vállad képzelem el, a szeretkezéseink
emlékére felriadt éj tündöklő harapásaival;
fehér láng, mely idétlen hullámszik a hold szomorú
arca alatt, könnyed rubintját, amikor felézik
az éj titkos rétegeiben; hulló meteorit, mely
naponta rám töri árvaságom. Mintha lélegzedet
bárvópatakját érezném még, mintha semmi nem volna
igax; ezek a parancsra kiosztott életek körülöttünk,
ezek a szívemet naponta beáruuló versek... Én mutattam
a homlokon túli csendet, a ránc kiosztott szenvedést,
mondtam, hogy boldogságunk gazok bitorolják,
hát elkergettek a fényről, beomlott mellkasom kigúnyolták.
Szádát képzelem el; két szírom, mely a semmiből
számra nyílik, egy mozdulatod képzelem el, amikor
gyengéden leinted valamelyik tengert, és élt futamként
felszállsz a könnyörtelen hajlatok fölé...

Kövek énekelnek valami láthatatlan parton,
hol madarak sirjai érzik a szörnnyű békét, hol az éj
küszöbén fenevadak pihennek, hol szelek feszületéről
eszkrisztus kiált a tétovgő estbe: **ELI, ELI! LAMA**
SABAKTANI? Én mégis, csipőd képzelem el,
lány hintáját messzevágó folyamaimnak, a megáradt
erdőt, melynek felfedett titka előtt térdre hull a Nap,
álmod képzelem el; a tükröt, mely tudja Dzsuan-zi
igaxát, a lepkét, egy esősejft fölé hajolva.

A Rancza-hegy, valamint a Sárgödör-tér népsége szabadtéri reterátnak sajátította ki a hajdani óbester, bizonyos Horváth Jeromosról elnevezett öreg kaszárnyaudvart. Az eb módján otthagyt, még jócskán szagló barokkos kupolácskák sokasága kapcabetyár-alattomosan hallgatott a fakuló gazban s tíz-tizenöt esetben is előfordult, hogy beletaposott, sőt beletenyereelt jónéhányunk az orrfacsaró rakások valamelyikébe.

A porta északi lábujában szomorkodott a Hordóhitelesítő Hivatal; málladozó falain ékeskedtek a szokványos ábrák, az obligát ocsmányóságok. Hordók és kádak, tőtikék, káferkák, sajtárok dongahíjjasan, rozogán heverték szanaszét a bitangba ment parlagon.

Szókincsünkben Höhöhö-re egyszerűsítettük ezt a túlságosan hosszúra nyúlt hivatalos nevet. (A h hangot mi nem há-nak, hanem hö-nek ejtettük.)

Esőzészor az épület eszterhéja alá húzódtunk, itt gomboztunk-golyóztunk; csapdlecsacsival és malmozással folytattuk; ha nem állt el az eső, verespacsiztunk, de a seggreverődsi se maradt ki a műsorból.

Igazándi vetélkedőnk a birkózás volt, ha pedig kellő számban összeverődtünk, eszünk nélkül rúgtuk a rongyokból tákolt, lukas harisnyaszárba tömött lasztiit. Vitára gyakran, pofozkodásra csak hébe-korba került sor; viszont a rabló-pandúr rendszerint - és a stílushoz illően - óriási verekedéssé fajult.

Akkori foglalkozásomra nézvést másodosztályos elemista, /ma már nem tudom, miféle indítatásból eredően/ kijelentettem, hogy föl hagyok az eddigi világias játékokkal és a továbbiakban prédikálni fogok. Igenis, prédikálni, itt, a sok rakás szerencsétlenséggel övezett Höhöhö-udvar profán környüállásai között. Mondtam-mondogattam a magamét, míg a többieknek jobban smakút a foci, a kakasviadal és az ipiapacs.

Egyelőre pusztába kiáltó szó volt a szózatom, akár a Keresztelő Jánosé annak idején. Sosem hagytam ki szónoklataimból a romlásnak indult világ ostorozását; a kápán urak exhortációiból plagizáltam a hatásosan dörge demes fordulatokat; átokkal sújtottam a bűnben fetregő emberiséget; a végítélet is előkerült istenfélő arzenálomból, meg a gyehenne; de a bűnbocsánatot is kilátásba helyeztem ama lelkek számára, kik bőjttel, imával, őszinte bűnbánattal, valamint alamizsnálkodással istenes útra térülnek.

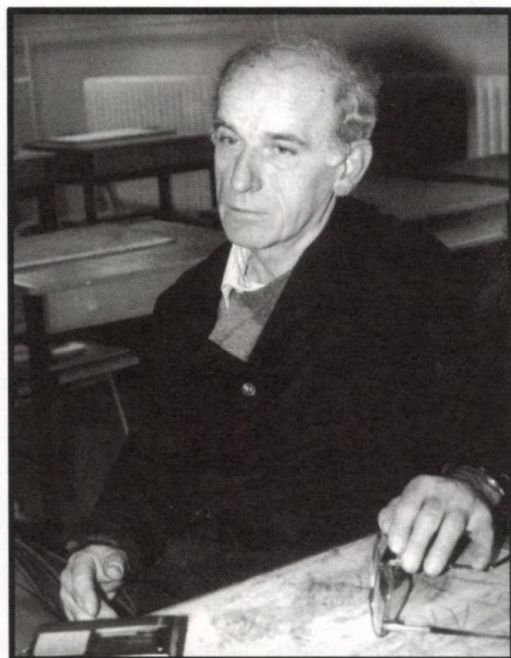
Néhány percre megállt olykor a játék, körbejárta kiszuperált hordószószékemet a népség; jóindulatú bólogató is akadt, ám a Höhöhö többsége nyerítve és eszetlenül röhögött. Szuprics Dodó odapisált szószékem tövibe, süsüt jelzett, számárfület mutatott; ha nem kapom el időben a fejemet, vakszemen talál a hülye egy öklömnyi kuvaccsal. Stammer Lajcsi, kinek örökké taknyos az orra, kezefejébe törli, vagy a kabátujjába, mirniksz-dirniksz letolta glottgatyját, rápaskolt keszeg ülepére és csúfondárosan ortályozta: Kajabájj a seggembe te lüke pápista kanmajom!

Beszivárgott a Höhöhöbe olykor néhány csitri leányka, óvakodva bekukkantott egy-két szentfazék vénasszony; nagynéha férfiember is betért, például Haaz Marci bácsi, aki azt találta mondani, hogy néhány év múltán követjelöltként is indulhatok a szavazásokon, mivel már most prima hordószónok vagyok.

Törzsközönségem annak rendje-módja szerint növekedett; az óvodás-kisiskolás nemzedéktől az újra kisgyerekkorát éledgelő bábutykák ájtatos csapatáig kacskaringált.

Midőn a Gecsemáni kertben megesett bestelen árulást ecseteltem, könny csordult a Kirschbaum Lizus néni szeméből; mások is picsogni kezdtek; elfulladt a hangom, kis híján itatni kényszeredtem az egereket. Csak azért tudtam magamon erőt venni, mert a jambósapkás Kriezer Mariskát is ott leltem az igazszívűek gyülekezetében, s akibe, fittyet hányva prédikátori mivoltomra, égedelem szerelmes valék.

Visszajelzést nem kaptam, így hát soha nem tudom meg, vajon milyen lelki haszna volt hitbuzgalmi nagy igyekezetemnek. Bizonytalanságomat növeli, megidézve a pokolbugyrokot, hogy a magam szénája se áll valami jól az Üdvösség ezerkilencszázkilencvenennyihányadik esztendejében.

BESZÉLGETÉS BENCZE BARNABÁSSAL

Bencze Barnabással a Bezerédj Általános Iskolában beszélgetünk az iskola szépen felújított műemlék épületében. Ez a nagy rajzterem az "ő birodalma" itt esik szó pályájáról, növendékeiről és a képzőművészeiről.

Mindenekelőtt szeretnénk megkérdezni, hogy hogyan kezdődött a pályád?

1941-ben Kunszentmiklóson születtem. Ennek ellenére paksinak vallom magam, hiszen apai ágon az összes felmenőm paksi volt. A családom is születésem után hamarosan visszakerült Paksra. Iskoláimat is itt végeztem, majd a Tanítóképzőbe Kaposvárra jártam. Kezdő pedagógusként egy rövid ideig Cseresznyésben dolgoztam összevont osztályokban, majd ide kerültem ebbe az általános iskolába, ahol azóta is dolgozom. Közben 1974-ben elvégeztem a Pécsi Tanárképző Főiskolát. Ezt követően többnyire olyan továbbképzésen vettem részt, amelyek az iskolai tanrendhez kapcsolódtak.

Ez a hosszú időszak alatt, amit az iskolában töltöttél, rengeteg diák került ki a kezed alól. Vannak olyanok akik hasonló pályát választottak?

Vannak ilyen diákok és szívesen emlékezem vissza rájuk. Ilyenek Hanuszka Gyöngyi, Heiszler János, Tumpék György vagy Takács Éva. Művészeti pályára is mentek. Olyanok is vannak, akik más, elsősorban műszaki pályákra jelentkeztek, de én készítettem fel őket.

Úgy tudjuk az iskolában régóta működik a rajzsakkör.

Valóban régóta. Sok tehetséges gyerek járt ide. Ez lehetőség egy igazán elmélyült munkára. Korábbi években nagy sikerélményt jelentett nekem is. Amikor 20-25-en jártak rendszeresen. A pénz is több volt az iskolában ilyen célokra.

Tegyük egy kicsit tágabb kitekintést! Beszélj nekünk Pakson a művész szakkörökről. Mikor indult, kik vettek részt rajta?

Lázár Pál és Gábor Jenő indította, Staub Feri bácsi is részt vett benne. Vass György is próbálkozott Dunakömlődön a Malomban művésztelepet létrehozni, aztán Halász Károly vette át a szakkörök vezetését. Ma is működik. Ha jól tudom Richter János vezeti. Aztán vannak országos művésztelepek, alkotótáborok. Én egyszer vettem ilyenén részt Sárospatakon.

Milyen munkákat csináltál szabadidődben?

Főleg akvarelleket. Volt egy kedvenc sorozatom a Vörös Malom és a Vájer Völgye. Ezeket sokáig őriztem. Amikor tavaly Kanschler István kollégámnak volt önálló kiállítása a Művelődési Házban, D.Szabó Mária igazgató asszony nekem is a figyelmembe ajánlotta a lehetőséget. Az igazság az, hogy én nem gyűjtöm mániákusan a képeket. A kép addig érdekel, míg elkészül. Gyakran elajándékoztam, vagy jelképes összegért adom el. Ma már nehezen jönne össze egy kiállításra való.

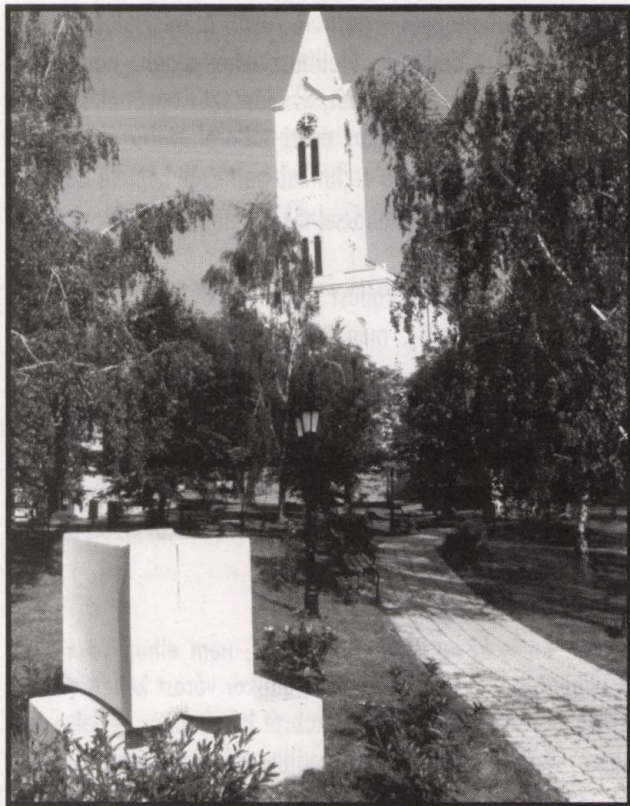
A természethez mennyire kötődsz?

Ha szabadidőm van, akkor nagyon szívesen megyek ki a szabadba és megfigyelem a természetet. A színek nagyon érdekesek. Emlékszem régebben volt olyan, hogy egy téli napkelte annyira megragadott a narancs és mindenféle színével, hogy azonnal le kellett festeni. Hogy jobban lássam az egészet, még a padlásra is felmentem. Vagy például a régi háztetőket is nagyon szerettem festeni. Talán majd, ha nyugdíjas leszek, több időm lesz rá, mert mostanában egyéb elfoglaltságom miatt nem nagyon tudok ecsetet venni a kezembe.

Köszönjük a beszélgetést.

Paks, 1996. január 16.

Lejegyezte: Gyórfy József

Vass György: Térplasztika

LÁTTAM MÁR A VILÁG EGY SZELETÉT, DE A VILÁG MÉG NEM LÁTOTT ENGEM.

Ma szobrász vagyok. Ez kettőnk kapcsolata az anyaggal, amiben - ha egyetértünk - értelmes plasztika lesz, ha nem, meddő kísérlet. Kívülállónak nehéz erről beszélni, mert ha egy szobrász sokat beszél, az már író.

Állsz a fa vagy kő előtt, és nézitek egymást, mit akarsz te, és mit az anyag? Ki kit fog megerősíteni? Van-e lehetőség, hogy együtt csináljátok? Az első vésznyomig ez a kérdés, de odáig el kell jutni. A döntés pillanata ez, amikor már együtt vagyunk, és mindketten tudjuk, hogy "mi" leszünk.

A kételyek időszaka, ami egyre nehezebb, mert megtanulod tisztelni az anyagot, és az anyag elfogad. Élővé válik, mint volt, ezt az igényét és létét vissza kell adni. Egy törzs, egy szikladarab a világ! Bármilyen lehet belőle, hogy mégis hogy alakul, az a kezében és a párbeszédben van. Minden anyag más formát kíván és viszont.

Eltelt egy pár év amíg rájöttem, hogy az üres papír nem azért van, mert össze kell cirkálni. Egy tiszta lap egyetlen ceruzával műalkotássá tehető, ha jó kézben van. Itt is csak az első vonalig kell eljutni, a többi már folytatódik.

Sokáig csak néztem és rajzoltam a környezetemet. Nem volt sem családi, sem iskolai háttér, ami ezt motiválhatta volna, tíz éves koromig. Ekkor láttam Molnár M. György festőművész, későbbi rajztanárom képeit, és betársulva még négy évig együtt festegettünk, tejeskannával hordva a vizet a faddi Duna-partra. Tetszett, szerettem, délelőtt rajzóra, délután szakkör, közben megmintáztam Hófehérkét és a hét törpét anyám legnagyobb gyönyörűségére.

Középiskolában nem volt állandó és folytatólagos okítóm, jártam szakkörbe, de nem tudtam elfogadni a bajai pedagógusok szellemét, így autodidakta módszerrel egyedül éltem rajzaimmel és képeimmel.

Pakson találkoztam először a Tolna megyei Képzőművészeti Stúdió tagjaival 1968-ban, de a hadsereg egy hónap múlva megfosztott ettől az élménytől, viszont Szolnokon szegedi képzőművészekkel és helyiekkel hozott össze, megkapva minden technikai, anyagi - saját erőforrást - szellemi lehetőséget is. Nem volt haszontalan. Saját műtermünk és szabad szellemünk volt. Annyi festéket sem előtte, sem később nem láttam.

Leszerelés után 1970-ben meglátogatott a "MÓZSI" /Molnár M. György festőművész/ és javasolta, hogy pályázzam meg a megyei Stúdió tagságot, ahol illetékesként évente rendszeres kiállításán legalább egy-két zsűrizett alkotással megjelenni, vagy a tagságot elveszíteni. Stúdió tag lettem 1970-ben, mint festő, de 1971-től, mint szobrász állítottam ki. Pécsért országos díj, Ernst Múzeum - Nemzetközi díj, Szombathely - SAVARIA díj, Budapest XII. - nívódíj, Tokaj - nívódíj, többször ösztöndíj, és 1979 körül Pakson is kaptam "Kiváló Társadalmi Munkás Díj"-at.

Az országban voltak kiállításaim, volt sikerünk és kudarcunk egyaránt. Nagy elismerés illeti Kiss Istvánt volt népművelőt /Pakson a Pipás Pista/, Blazsek Frici bácsit, aki lehetetlen körülmények között próbált képzőművészeti kiállításokat rendezni.

A megyei stúdió - intézményesített háttérrel - számunkra 1978-ig jó lehetőséget biztosított, /nyári művésztelepek, havi rendszeres találkozók, kortárs képzőművészek és művészettörténeti előadások, kiállítási lehetőségek, nemzetközi kapcsolatok, stb./ ez erősítette az egyébként szétszórta települt tagok összetartozását, és időszakos együttélését is az alkotótelepek fenntartásával. Gondot jelentett a szobrászok számára az időszakos nyári táborok változása, hiszen komolyabb anyagot 2-3 hét alatt, változó településeken mindig újra feltárandó technikai háttérrel képtelenség volt befejezni, ezért állandó telephely lehetőségét kerestük, amit Pakson Oláh Mihály tanácselnök személyében biztosítottunk láttunk két évig az evangélista iskolában, majd a dunakömlödi vízimalomban.

Bemutatkozó STÚDIÓ kiállítást rendeztünk az SZTK előtti parkban, nagy felháborodást keltve. Ennél csak az az indulat volt nagyobb, amikor a szobrokat elvittük. Nem csak paksi jelenség, ezt átéltük ... még sok helyen.

Lelkesen érkeztünk Paksra, örömmel, de itt is időszakra sikerült a vállalkozás, miután csak nyári 2-3 hét vált lehetővé, ami egy szobrásznak arra elég, hogy körbejárja a követ, bár itt az anyagi ellátás minden korábbi lehetőséget felülmúlt. A telep 10 szobrasza viszont eltartott volna egy kovácsot, és egy edzett köszörűt. A dunakömlödi malomba történt betelepülésünk is az állandó szálláslehetőség hiánya miatt csődölt be, így amikor a Népművelési Intézet Tokajban állandó alkotási lehetőséget kínált, a szobrászok elvonultak Tolna megyéből, köztük én is.

A lokálpatrióta is megszédül, ha másutt jobb lehetőséget lát, én is követtem a csapatomat, nem elhagyva Paksot. Megterveztem a "Lengyel park"-ot, megfaragtam a gyermekliget játszótéri berendezéseit, amikor várost kellett csinálni Paksból a főutca homlokzati helyreállítását és színtervét készítettem, Paks első köztéri szobrát készítettem és helyeztem el, amit hamarosan még egy-két darab követett. Csak a gát szakadt át, de azóta helyreállították. Egy szobor csendes, legfeljebb környezete zajos.

Volt még kísérlet 1978-ban a malom további fenntartására V.Delast Elena vezetésével, de két éven belül ez is elhomályosult, és maradt a két szükséglakásban élő család, akinek a kiköltöztetése Paksnak is állandó művésztelepet adott volna.

A képzőművészet ismerete és szeretete, ennek élményszerű művelése eredendően, születésünktől kezdődően, mint az ősemberekben is megvolt, bennünk van. Nehéz a gyermekeinket kimenteni a kötelező óvodai és iskolai programok gyilkolásából. /Ezen sokat gondolkodtam./ Az ábrázolás igény, gondolatok rögzítése - szabadság!

Nem törvényszerű, hogy az általam látott, és ennek alapján rögzített formát mindenki annak és olyannak lássa, mint én. Vegyél a kezvedbe egy kavicsot és gondold el mi lehet belőle?

Csak ennyi kérdésnél is leállhatunk: hol vagyunk most?

Pakson.

Igen.

Nos, a stúdió nagy lehetőséget látott a paksi vállalkozásban, beszámítva az erőművi építkezést és jelenlétet is, de kiderült, hogy ott nem bennünket várnak. Ma sem tudom /csak sejtem/ kinek a kezdeményezésére igazolványt kaptunk, amelyben az azonosításon kívül ez áll: "A klub minden tagja köteles betartani a klub szervezeti szabályzatát és a művelődési otthon házirendjét." - Senki sem írta alá.

Ez az úttörő táborig szemlélet volt az indító töltet, így került el innen Bakó László szobrász, Budahegyi Tibor szobrász, Csáki Ida szobrász-grafikus és költő, Fusz György szobrász-keramikus, Heritész Gábor szobrász, Samu Géza szobrász, Takács Béla festő, Akriditész Themisztoklész szobrász, Tóth József szobrász, Varga Géza szobrász, és akik még jöhettek volna. Csak azért tartom szükségesnek név szerint is megemlegetni őket, mert ma már legtöbbjük - nem csak az országban - ismert, és fontos tudni, hogy mit veszítettünk. Egyidejűleg én is abbahagytam a "malom-programot" és - társasházi lakóként - megigényeltem és megkaptam az erőmű É-i bejárójánál lévő "Gosztonyi féle" tanyát, ahol 1979-től 1983-ig dolgoztam, ott alakult ki egy új alkotóház. Ezt a Paksi Állami Gazdaság akkori igazgatója Major László és Dr. Dallos Tibor tanácselnök együttműködésének köszönhetem. Nem volt szerencsés a 6-os út közelsége, mivel minden ismerős a nap minden szakában és elég nagy számban látogatott.

Az ott töltött időm legtöbbször vendégfogadásból állt, ennek ellenére készült jó pár szobrom is, többek között a Kossuth Lajos utca sarkán álló térplasztikám, amihez az anyagot a várostól kaptam. Sajnálom, hogy azóta sem volt helyi

lehetőségem, pedig van még terünk, ami elviselne képzőművészeti alkotást beépítés helyett. Pakson is értékek hevernek pamlagon, nem csoda, hogy előbb-utóbb prostituálódnak.

A malom időközben kiürült, 1983-ban kiköltöztek a lakók, ekkor mindent eladva megvásároltam és felújítottam, ami még megmaradt. Életem legnagyobb lehetőségét láttam benne, sokan támogattak is, de nem tartott sokáig az öröm. Anyagilag, szellemileg, idegileg kimerülve - családi okok miatt - 1986-ban ismét elhagytam. Nagy lehetőség volt, de én lettem a kisebb. Ma első családom otthona - valahol ez siker.

Tokajtól is megváltam. Átalakult a szelleme. Nincs már ott Bánszky Pál, Karssay Zsiga, akik atyák voltak és szellemi partnerek.

Vissza Paksra!

Vagyunk már szerencsére páran, akik nem kilóra vásárolják a festéket, sem a műalkotásokat. E kettő közé ékelődik a haza és a próféta problematikája, amitől mi sem vagyunk mentesek. Úgy gondolom, hogy Szentendrén sem a helyi képzőművészek és lakók tartják el egymást, de ennek előzményei is elgondolkodtatóak. Paks, még ma is olyan lehetőségekkel bír, amivel az országon belüli települések csak kevesen. Alapvető gond, hogy nálunk a pénz és kultúra még sohasem karambolozott.

Tóth Dodi szobrász barátom mondta: "A hónom alját mamutfenyők söprik."

Nekem cserjék állnak az utamban.

Vass György

KÓSTOLÓ - NÉPFŐISKOLÁBÓL

Ilyenkor - télidőben - a nagy disznóvágások idején, kedves, falusi szokás, hogy kóstolóval lepik meg egymást az ismerősök, jóbarátok, rokonok.

Mindig jól jön az ilyenkor tájt, amikor már bizony elszegényedtek az éléskamrák. - Az a hír járta erre nálunk a legendáshírű Fiszta János uzdi kanászról, hogy oly szaporán vitte apró léteivel - Dunaszentgyörgyre a disznótoros bugyrát, hogy bizony még fujni kellett a rokonoknak evés előtt, ha nem akarták megégetni a szájukat.

Most azonban nem ilyen "forró" kóstolót szeretnék átnyújtani a T. Olvasóimnak, hanem valami egészen mást. Remélem legalább olyan "izletes" lesz, mint bármelyik, hagyományos disznótoros.

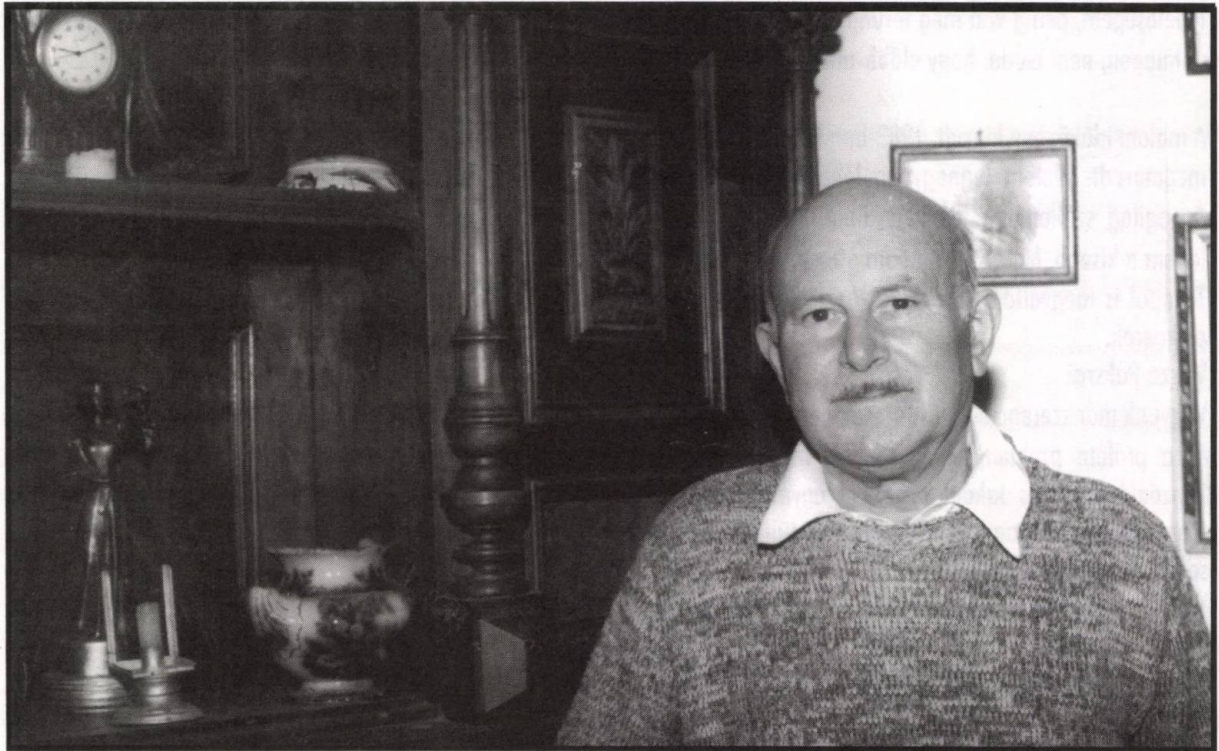
Ajánlatomat szeretném egy kis kitéréssel kezdeni. Az 1960-as, 1970-es évek végére alapvetően megváltozott a falvak, kistelepülések arculata. Ahol meggyökeresedtek az új gazdálkodási egységek, ha megtépázva is, de megmaradt a lakosság. Az üzemek, gazdálkodó egységek megélhetést, jövőbeli biztonságot jelentettek a település lakóinak. Melyben volt a községháza, az óvoda, iskola, művelődési ház, egyházi intézmények, Mindezek hiányában ellehetetlenültek, elsorvadtak az aprófalvak, kistelepülések. Gyűrűfű sorsa mint vészjóslat hetekig, hónapokig adott témát TV-nek, Rádióknak és a sajtónak. Már a rendszerváltozás előtt, a 80-as évek közepén felemelték hangjukat a "Falvak őrizői" a népvándorlás leállítására érdekében. "Hová lettek a falvak őrizői?"-címen írt szívszorító verzécikket az újságban a jó nevű publicista Fábrián Gyula - kedves kollégám. Alig, vagy szinte el sem jutott írása halló és értő fülekig.

Negyedszázados távoból most is hallom országgyűlési képviselőnk aggódó megnyilatkozásait: Körzetesítés, centralizálás??? Már az iskola funkciója nemcsak a nevelés-oktatás! A falusi iskolának széleskörű funkciója, népmegtartó ereje kell hogy legyen. A közművelődés és a sport fellegvára volt hajdanán. Szederkényi Lászlóné élő tanúm arra, hogy elmondja, milyen hihetetlenül nagy mozgósító és népnevelő ereje volt egy-egy író és olvasó találkozásánál minálunk.

Bizony a körzetesítések kemény ellenállásba ütköztek mindenütt, nálunk is természetesen. Uzdról 8-10 tagú delegáció vonult az illetékesek székházába, hogy jobb belátásra bírják a Feletteseket. Két-három év haladékat ugyan nyertek, de végül is menni kényszerült a "nyáj" őrizőstül-mindenestül.

Szeretném, ha nem egy korahaladott néptanító nosztalgiájaként élnék át soraimat, megállapításaimat, hanem úgy ahogy az megtörtént és elvégeztetett. Falupárti vagyok és faluféltő pedagógus. Illyési hiúz szemekkel vizslatom a falvak minden kórtünetét. És megpróbálom segíteni ott és abban, ahol lehetséges.

Képzős koromban - Sopronban - azt tanultam, hogy a társadalmi mélykultúra gyökerei a falusi parasztságban és a

polgárságban kapaszkodnak. Ez a régi intelem is készített és késztet az óvársra, féltésre.

Több évtizeddel ezelőtt jelent meg - talán még írásként Hankiss Elemér írása, ami egy felebbétt káros és kóros jelenségre hívta fel a vezető államférfiak figyelmét: "atomizálódik" a társadalom! A folyamat azóta is tart, talán még aggasztóbban, a végletekig. Állításomat az is alátámasztja, hogy a minap a Kossuth Rádió is valami ilyesmiről beszélt. Elmagányosodnak az emberek. Azt is állította a műsorvezető, hogy minden második embernek nincs igaz barátja, oltalmazó kis közössége. Városon különösen igazolható ez, de lassan a falvakban is megszámlálhatatlanul sokasodnak a "relaxaredőnyök" is!!

Az oktatási intézmények, kultúrházak anyagi gondok miatt ellehetetlenülnek. A megélhetés könyörtelen és lelketlen hard elhidegíti az emberek egymás közötti kapcsolatrendszerét. Az egyházak is nehezen tudják rendezni soraikat a rendszerváltásadta lehetőségek után. A középgeneráció nevelési sérülései kihatnak a legfiatalabb korosztályra is. Alaposan megtépázódott sok-sok "példakép" hitelessége!

"Mi a teendőnk?" tette fel V.I.L. állítólag már a század elején az izgalmas kérdést. Kormányok jönnek és letűnnek. Az országunk sorsa mégis csak a "Végeken" dől el. A kultúrpolitika megvalósítója továbbra is a Közművelődés és közoktatás pedagógusa marad. Hisszük, hogy vannak még "lámpások", nem égtek ki végleg a falvak szöveteinek. Igenis fel kell vállalni a lámpás, a nemzetnapszámos szerepet! Ezt tesszük mi is, immár hatodik éve. Népfőiskolát szerveztünk egy 300 lakosú kis településen, ott ahol a lakosság jelentős hányada cigány.

Nem a bölcsék számára szerveződött iskolánk, hanem azok számára, akik készek a szépre, a jóra, a tanulásra, ismeretszerzésre és vágnak védőoltalmazó közösségre. Előadásainkat 2 hetenként tartjuk, ahol 20-30 fő van jelen, de 60-70 és 81 főt is számláltunk már. Programunkat két forrásból merítjük: lehetőségeink, elérhető előadók és hallgatók kívánságaiból. /Néhány ízelítő: hittérítő voltam Tanzániában 5 évig/ német e.a. v. Nagy Csaba tárogató művész és Marosi Juli e.a. estje, Csepregi M. ELTE docence "Keleti rokonainknál voltunk vendégségben, az osztyákoknál".

Több jeles, TV-ből közismert politikus volt vendégünk 1-1 estén.

Településünk múltja, Folyóink története stb. /Pontos kimutatásunk van az elmúlt hat Népfőiskolai év minden mozzanatáról.

Tudomásunk szerint Tolna megyében Sárszentlőrincen működik Népfőiskola: A Szsivora György Alapítvány keretében egy szövő kurzus ténykedik 1-2 év óta, a másik az Uzdi Népfőiskolások Baráti Köre.

Előadásainkat a szomszédos települések érdeklődő csoportjai is felkeresik. Októberben kezdődik iskolánk és áprilisban zárul rendszerint.

Az 1995/96. tanév keretében ünnepi aktusokra is sor került. Emléket állítottunk a 150 éve Uzdról indult Négy ökrös szekérnek és bemutattuk Beréti I. és Szemcsuk I. népi fadarabok tárlatát. Az 1100 évforduló programját a történelmi eseményekhez igazítottuk. Így a magyar nép történelmi sorsfordulóiról hallhatnak az érdeklődők, eü. mentálhig. tudnivalók, hit és erkölcsi témák, aktuális politika, meteorológia és ornitológia szerepel az ajánlatainkban.

Örvedetes, hogy önként állottak be csapatunkba a sárszentlőrinci pedagógusok, a tanulók, a környék polgármesterei, művészek, politikusok. Biztatók a jelek arra nézve is, hogy képviselheti magát a fiatalság is. Foglalkozásainkat a meghitt környezetű Kulcsosházban, a néprajz gyűjtemények termében tartjuk.

Ha megoldható a Népfőiskola egy ilyen parányi településen, mint Uzd, sokkal inkább adott a lehetőség a nagyobb falvakban, városokban. Hiszen van szellemi kapacitás bőséggel, akad fűtött, otthonos és vonzó helyiség is, meg a legfontosabb, a "LÁMPÁS".

Egyre többen és én magam is hiszek abban, hogy ennek az oktatási-közművelődési formának meghatározó szerepe és jelentősége lesz a jövő kultúrpolitikájában.

A skandináv országokban, Dániában, Németországban, de Magyarországon is évszázados ill. évtizedes múltja van a Népfőiskoláknak. Világviszonylatban sem elhanyagolható jelentőségük.

1995. április 22-én hamincötöd magammal részt vettünk a Kishantosi Bentlakásos Népfőiskola avató ünnepén. Életre szóló élménnyel lettünk gazdagabbak valamennyien. Erőt, hitet kaptunk a csodás környezetben bonyolított ünnepségen. A M.N. T. Vezetőségével együtt örül a Német és a Dán Népfőiskola Vezetőség is. Páratlan műsorok most is előttünk pereg.

Több százan örültünk ott együtt a "Honfoglalásnak". ott két agrárszakember a lelke az ügynek: Ács Sándorné és Bolye Ferenc. Talán ez a tény is sugall valamit a Népfőiskola gondolatával foglalkozók számára.

Csepregi Béla ny. lelkész úrral készek vagyunk az ügygel kapcsolatban bármilyen felvilágosításra.

S-Uzd, 1995. 12. 11.

Renkecz József
az Uzdi Népfőiskola
Baráti Körének vezetője

"CSALÁDOM ÉS KÖRNYEZETEM" NEMZETKÖZI GYERMEK ÉS IFJÚSÁGI KÉPZŐMŰVÉSZETI PÁLYÁZAT PAKSI KIÁLLÍTÁSA

Az 1993-ban Pakson megalakult FINLANDIA KÖR kétévenként finn kulturális napokat szervez.

Az 1996. januárjában megrendezett programsorozat nagy érdeklődéssel kísért eseménye a gyermek és ifjúsági képzőművészeti pályázat kiállítása volt, melynek különlegessége, hogy kapcsolódik Finnország Hyvinkaa városának Gyermek és Ifjúsági Központja által meghirdetett lo. NEMZETKÖZI GYERMEK ÉS IFJÚSÁGI KÉPZŐMŰVÉSZETI PÁLYÁZAT-ához, melyre a világ minden országából várják a résztvevőket.

Így a FINLANDIA KÖR felhívására való jelentkezés egyben a nemzetközi pályázaton való részvételt is jelenti, az alkotások Finnországba való eljuttatásáról a KÖR gondoskodik.

A nagy érdeklődést a következő számok jelzik: 5 óvodából 82 pályázó 123, az 5 általános iskolából 109 pályázó 138 alkotással jelentkezett. Sajnálatos, hogy a középiskolai tanulók, ill. az ifjúsági korosztály nem élt a lehetőséggel, az egyetlen pályázó a 15-20 év közötti kategóriában a szekszárdi Kalauz Zsófia volt.

A pályázatra beérkezett alkotásokat paksi zsüri értékelt, melynek tagjai: D.Szabó Mária, a VMK igazgatója, Györffy József festőművész, Dr.Berényi Ildikó gyermekpszichiáter voltak.

A zsüri értékelése alapján - mely nem érinti a nemzetközi pályázaton való részvételt - 28 alkotó részesült díjazásban.

A díjakat a FINLANDIA KÖR, a Városi Önkormányzat, a Finn Nagykövetség és az IVI INTERNATONAL biztosította, a díjak összértéke közel 30 ezer Ft volt.

A pályázatra beérkezett alkotásokat a Városi Művelődési Központ kiállítótermében január 18-tól 28-ig tekinthették meg az érdeklődők. A kiállítás rendezői: Györffy József, Skach Lóránd és Gócza Levente.

A VMK-ban január 18-án 18 órakor közel 200 fő jelent meg a kiállítás megnyitásán, a pályázat eredményhirdetésén.

D.Szabó Mária, a VMK igazgatója megnyitó szavai után - melyben a rendezők nevében köszönetét fejezte ki a pályázaton résztvevőknek, az őket segítő szülőknek, óvónőknek és pedagógusoknak - Dr.Trampus Péter, a FINLANDIA KÖR elnöke adta át a könyv és tárgyjutalmakat a díjazottaknak.

Mindketten hangsúlyozták, hogy valamennyi pályázó elismerést érdemel, és sajnálják, hogy az összes résztvevőt nem tudták jutalomban részesíteni.

A pályázati kiállítással egyidőben nyílt és volt megtekinthető a SZIKLAORSZÁG- a KŐ ÉLETE című, a Finn Nagykövetség által biztosított fotókiállítás is.

A FINLANDIA KÖR és a társrendező Városi Művelődési Központ, a Városi Televízió ez úton is köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik a FINN KULTURÁLIS NAPOK és ezen belül a NEMZETKÖZI GYERMEK ÉS IFJÚSÁGI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS előkészítéséhez és eredményes lebonyolításához segítséget adtak.

Reméljük, hogy fiatal paksi képzőművészeink a nemzetközi pályázaton eredményesen szerepelnek, további alkotó munkájukhoz sok sikert kívánunk!

Bodó Katalin népművelő

Beregnyei Miklós:

PAKS SAJTÓTERMÉKEI (2) **PAKSI JÁRÁSI KÖNYVTÁR HÍRADÓJA (1961-1965)**

Előző számunkban összeállítást közöltünk Paks ismert sajtótermékeiről. Jelen számunkkal kezdődően röviden bemutatjuk az előzőekben felsorolt kiadványokat.

1961-ben látott napvilágot a Járási Könyvtár Híradója, évente egyszer jelent meg és összegezte a járás könyvtárainak fontosabb eseményeit.

Ezzel a kiadvánnyal - Paks sajtótörténetének részeként - egy 70 oldalas tanulmány foglalkozik. Ebből a tanulmányból közlöm a bevezető részt, Szederkényi Lászlóné volt könyvtárigazgató visszaemlékezését és az első szám beköszöntőjének teljes szövegét, melyet Blazsek Károly járási népművelési felügyelő írt.

Bevezető:

Nincs tudomásunk arról, hogy 1901 óta megjelent volna valamilyen sajtótermék Pakson. A sajtótermékek hiányát - stilszerűen - a könyvtár érezte a legjobban. A hiányérzet nagyon is valós volt, hiszen az 1950-es évek végére kialakultak a könyvtári hálózatok. Addig amíg az 50-es évek elején - közepén csak egy-egy szekrényben őrzött közös "könyvtár" szolgálta az olvasni szándékozók igényeit, a tanácsi rendszer kialakulásával olvasó-kölcsönző szobákat alakítottak ki és rendeztek be. Az akkori politikai rendszer kemény ideológiai munkát folytatott az új rend céljainak megismertetése érdekében. Az ideológiai munka az élet minden területén igen nagy teret kapott és ezt a munkát - természetesen - központilag irányították.

Az új rend az élet minden területén bizonyítani akarta felsőbbrendűségét, emberközpontúságát, a kultúra iránti igényességét. Ebből következik, hogy túl kívánta szárnyalni az 1945 előtti olvasóköri hatékonyságát.

Egy széleskörű és átfogó akció indult meg a tömegek megdolgozása érdekében, és ennek a munkának nagyon fontos része és eszköze a könyv és a könyvtári mozgalom volt. Egy ilyen mesterségesen felszított önművelési igényt csak kemény központi irányítás mellett, állandó központi instrukciók adásával lehetett fenntartani. Arról nem is szólva, mennyire fontos volt az, hogy az olvasási "igényeket" is befolyásolják és irányítsák. Egy ilyen erős központi irányítás fontos eszközei voltak a központilag szervezett és irányított hivatalos kiadványok. A kiadványok szükségességét az is indokolta, hogy ezen nagyméretű propaganda munkához nem állt rendelkezésre kellő szakember gárda. A munkában résztvevők nagy fluktuációja pedig eleve megkövetelte, hogy valamilyen úton és rendszeren tudomására hozzák az érintett embereknek a

központi elvárásokat és a minimális szakmai ismereteket.

Az 1950-től kialakuló tanácsrendszer szerves része lett a könyvtári hálózat, amely követte a megyei-járási sémát. A megyei könyvtár 1955-ben indítja meg a Tolna megyei Könyvtáros című kiadványát. Ennek mintájára igyekeztek a járási székhelyek is hasonló kiadványokat elindítani:

1. Szekszárdi Járás. Könyvtári Híradó: 1961-1963.
2. Bonyhádi Járás. Könyvtári Híradó: 1961-1962.
3. Tájékoztató a gyönki járás könyvtáiról: 1962.
4. Tamási Járás. Könyvtári Híradó: 1962.
5. Dombóvári Járás. Könyvtári Híradó: 1961-1967.
6. Paksi Járás. Könyvtári Híradó: 1961-1965.
7. Szakszervezeti Könyvtárak Híradója: 1967-1968.

A szakszervezeti könyvtári hálózat az 1960-as évek elejétől kezd erőteljesen kibontakozni. A szervezet megyei központja könyvek kölcsönzésével segíti az üzemek könyvtárait. A könyvtári hálózat kialakulása tehát az 1950-es évek elején kezdődik és az 1960-as évek elejére be is fejeződik. Erről a szervezői munkáról olvashatunk Szederkényi Lászlóné nyugdíjas könyvtárvezető visszaemlékezéséből.

Egy szál ruhában, egy lyukas cipővel a talpamon...

(Egy könyvtáros visszaemlékezése)

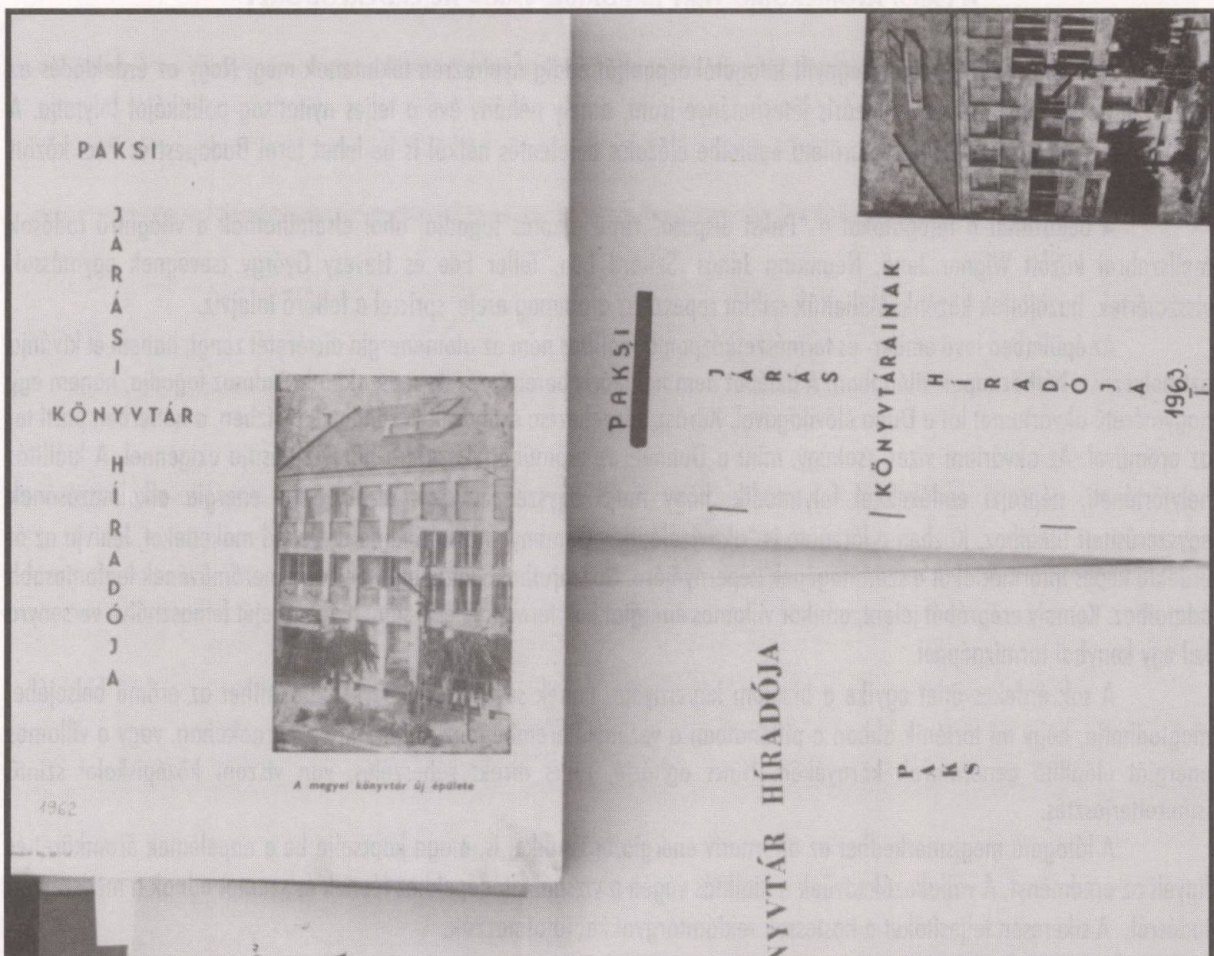
Ötgyermekes családban, negyedik gyerekként, 1917-ben születtem Budapesten. Szüleim Solton laktak, ám Somogyból származtak. A dédnagyapán - Klopusz János, ő a Szepességből jött be. Most úgy nevezik, hogy tanulmány út. Bognárnak tanult, Szepesbéláról indult el és Solton kötött ki, miután itt meglátta a dédnagyanyámat, egy kék szemű, dús szőke hajú lányt és feleségül is vette. A megélhetésünk biztosított volt, hiszen akkor tíz nagy uradalom tartozott Solthoz. A nagynéném mesélt erről az időről. dédnagyapámról is, mert én nem ismertem őt, korán meghalt. Amikor meghalt, kérdezték az emberek: kiért harangoznak? Azt mondták meghalt a mesterek királya. Nyolc segéddel dolgoztatott. Üvegezett hintótól kezdve minden készített, természetesen szekeret is. 51 éves korában halt meg. Magyarul soha nem tudott tökéletesen megtanulni. Amikor mondták neki a legények, hogy mester úr énekeljen, akkor mindig németül énekelt, nagyon szép hangja volt, szőke volt és kékszemű. Gyermek éveimet Solton töltöttem, ott jártam általános iskolába. Közben polgári iskola alakult Solton, egyszer jött egy magas tanár bácsi, Torma nevezetű. Megnézte a tanári könyveket és engem is kiválasztott. Kézen fogott, átvitt a polgári iskolába, mondván: ide fogok járni. Ez 1927-ben volt. A polgári iskola is a szomszédunkban volt, de csak 4 lány, 5-6 fiú volt az osztályunkban. Úgyhogy, amikor másodikosok voltunk, az iskola megszűnt. Bartók Lászlókat elhelyezték onnan, Dr. Balló Irma maradt ott velünk. Ő most halt meg nemrég. A helybeli doktor bácsi felesége volt, Dr. Balogh Istvánné, erdélyiek voltak. Ő vitt bennünket tovább és Dunapatajra vizsgáztunk le mint magán tanulók. A vizsgák után Dunavecserre jártunk, bejáró diákként. Akkorra már az öcsém is elsős lett, két és fél év van közöttünk. Gr. Teleki József volt akkor az egyházmegyei református főgondnok, és ő építtetett a Duna-parton egy emeletes iskolát, ez volt a dunavecsei polgári iskola, ide jártunk az öcsémmel. Most, hogy voltunk a férjemmel nyugdíjas találkozón, elmentem megnézni. Most újra visszakapták az iskolát, és az első két osztály már működik. Nagyon szerettünk ott iskolába járni, mert mindjárt az iskolaudvar mögött van a védgát, ott a Duna-part. Nagyon szép volt Dunavecse, járási székhely volt akkor. Tenispálya, virágoskertek és végig villák voltak, szolgabíróház, hivatalok. Mi mindig megígértük a tanárnéninek, Joós Ibolyának, aki a kézimunkát is tanította a német mellett, hogy nagyon jók leszünk, menjünk le órát tartani a Duna-partra. Levitt bennünket és nagyon jó volt a fák alatt. Hát az volt benne a kellemetlen, hogy hajnali négy órakor kellett nekünk felkelni Solton. Mert 3/4 5-kor indult a vonat, és míg oda kiértünk, időbe telt. Mindig édesapám kelt fel velünk és üvegebe kávént öntött. Volt a vonaton egy kis fülke, rá volt írva, hogy diák szakasz. Fölszálltak a dunaegyháziak, apostagiak és úgy jöttek a soltiak. 1/2 6-kor már mi ott voltunk, napközi nem volt, de azért be volt fűtve. A lányoknak a tornateremből nyílt egy kis szoba és az be volt fűtve. A fiúknak az emeleten volt egy tanterem. Nyolc órakor kezdődött a tanítás, de előtte fél vagy háromnegyed nyolcra át kellett menni a templomba, ez kötelező volt. Az iskola kb. 12-13-ig tartott, attól függ, milyen óráink voltak. Édesanyám mindig készített egy kis bögrébe ebédet, azt feltettük a

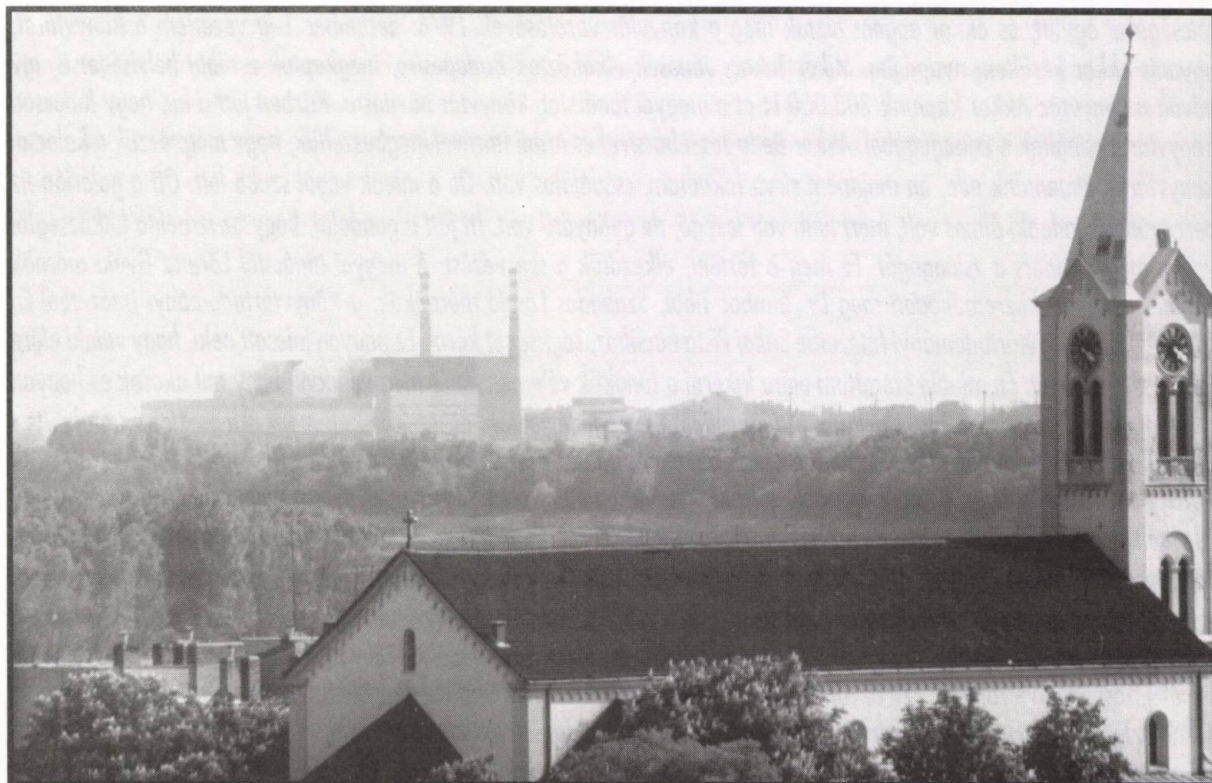
kályhára és megmelegítettük. Amikor vasárnap is be kellett menni az iskolába, akkor mindig kaptunk 1-1 pengőt, és ott volt a Csilik bácsi vendéglője, ott ebédeltünk. Még málna szörpöt és süteményt is kaptunk az egy pengőért. Olyan öt óra - fél hat körül értünk haza. Télen nagyon sötét volt még a reggeli induláskor. Nagyon sok topolya volt akkor Solton, volt egy keskeny út, jobbról-balról cédrus bokrok. Nekünk gyerekeknek ez volt a legfélelmetesebb. Azt képzeltük, valaki elbújt a bokrok mögé. Volt két hűséges kutyánk, a Lili és a Bundi. A Lili egy fehér kuvasz volt, a BUNDÁS komondor fajta volt. A két kutya mindig kikísért bennünket a vasúthoz. Olyan hűségesen jöttek utánunk, amikor kiértünk, felszálltunk a vonatra, a két kutya egymás mellé ült, és el nem mozdultak, amíg sipolva el nem indult a vonat. Akkor aztán vágta haza mentek, beugrottak a kerítés tetején csaholva, és a szülők így tudták meg, hogy a gyerekekkel elindult a vonat. A fehér kuvasz megélte a háborút is, a másik az előbb elpusztult, az öregebb volt. A polgári után a Csalogány-utcai tanítóképzőbe próbálták beadni szüleim. Fel is vettek volna, de akkor volt az, hogy ha elvégezte, három évig nem pályázhatott sehova. Mondjuk megkapta a diplomát, de állás nem volt, nem jelentkezhetett sehova. És akkor összedugták a fejüket a szüleim, hogy mi legyen velem. Végül feladtak engem Pestre a Mester utcába, a gróf Teleki Blanka felsőkereskedelmi iskolába. Ott tanultam, és nagyon szigorú volt a Dr. Takács István főigazgató. A kereskedelmi alapismereteket tanította, nem kiabált soha. Bejött, a farzsebből kivette a pisztolyát, rátette az asztalra és kezdődött az óra. Persze, mi lányok úgy megvoltunk rémülve, hogy az valami. És amikor vége volt az órának, eltette a pisztolyt, kiment az óráról. Úgyhogy ha éjjel álmomból felébresztett valaki, akkor is elmondtam milyen a részvénytársaság, meg milyen a korlátolt felelősségű társaság, mert annyira megtanultuk, mert annyira féltünk a pisztolytól. Még azt sem szerette, ha valakiben fülbevaló volt. Nem szabad volt csak matróz ruhába járni iskolába, mert azt mondta, hogy a másíknak nincs olyan lehetősége, hogy nem tudom milyen divatos holmit megvegyenek neki. Akkor haza megy és követeli. Ha valaki véletlenül nem matróz ruhába jött, azt hazaküldte. Ott nem volt iskolai köpeny, hanem matróz ruha volt. Ez négy éves iskola volt, csak amikor én második lettem, meghalt az édesapám, és ott havi 50 pengő volt a tandíj. Ez nagyon sok volt, én bementem a főigazgató úrhoz, és mondtam milyen helyzetben vagyok. Ő azt mondta: kisasszony én mit csináljak magával. Ha az édesapja hadirokkanttá nyilvánította volna magát - mert tulajdonképpen az volt - de azt mondta, vannak nála jobban rászorulók és így ő nem kérte - akkor tudnék adni tandíj mentességet. Hát hogy segítek magán, azt tudom megcsinálni, hogy ingyen tankönyveket tudok biztosítani. És akkor aztán volt a közjegyzői tárgyalás, ahol a közjegyző nagyon ridegen elmondta, hogy remélem - azt mondja - nem kívánja, hogy az édesanyja négy gyermeke mellett magát Budapesten taníttassa. Maga tanuljon a saját költségére, ha majd tud. Úgyhogy aztán akkor abbahagytam... Haza kerültem és csináltam mindenfélét. Jártam himző tanfolyamra, lány-kör volt, meg ilyesmik. És így lassan eltelt az évek, akkor én olvastam az újságban, hogy lesz levelező tagozat, esti iskola. Mondtam édesanyámnak, hogy engedjen el és bizzon bennem. Mit üljek én itthon és várjam, hogy jönnek a fiúk. Ekkor a legidősebb nővérem már férjnél volt. Gondoltam, most Bözsike van soron, nem én, menjen férjhez ő. Akkor aztán édesanyám elengedett. Láttam egy hirdetést az újságban, ahol lakást és kosztot is adtak. Közben a főnökömet behívták katonának, hat hónapig nem jött haza. Akkor volt a Felvidék visszacsatolása. Jaj, elfelejtettem mondani, Dr. Bajusz Pál ügyvédnél voltam gép-gyorsíró közben. Ez úgy történt, hogy a fürdőben voltunk és Pali bácsi is ott volt és szólt: Klári! Maga már olyan sok mindennel próbálkozott. Én felvenném magát iroda kisasszonynak. Tud gépelni Mondom lehet, hogy tudok, de még nem próbáltam. Ezen olyan jót kacagott és azt mondta, menjek át holnap reggel és próbáljam meg. Én átmentem, volt neki vagy négy írógépe és egy ütött-kopott kis táskagép. Azt megengedte, hogy hazavigyem. Akkor édesanyámmal olvastattam hangosan mindent és gyakoroltam a gépelést. A gyorsírást pedig magam gyakoroltam tovább. Aztán belejöttem, úgy hogy évekig ott dolgoztam. Na és ekkor jött az újsághirdetés. Akkor jött az, hogy újra szeretnék tanulni. Tehát Budapestre kerültem az újsághirdetésre, napi négy órai munkára kerestek valakit. Nem tudtam kik keresnek, mert jelégés volt. Közben megjött a levél, hogy menjek. Nézem a levelet és látom, hogy ilyen címeres, nyomott boríték. Bencei és Kalovai vitéz Dr. Kámán Ferenc professzor keresett magának titkárnőt. Közben megírtam neki, hogy nagyon köszönöm, hogy segíteni kívánt rajtam, de most nem tudok elmenni, mert a főnököm elment katonának, és én nem hagyhatom az irodát. Akkor írtak egy levelet, hogyha Pesten járok, látogassam meg őket, nagyon szeretnének megismerni. Fogadtak egymással - amikor hozzájuk kerültem elmesélték -, hogy ez a kislány, aki így ír, annak valamilyen testi hibája lehet, mert a lelki szépség a külső megjelenéssel nincs összefüggésben. Hát ezért akartak engem megismerni. Az egyik azt mondta, biztos bandzsa vagyok, a másik azt, hogy sánta vagy púpos. Az ügyvéd keveset fizetett, ők viszont többet és lakást is kaptam náluk. A tanulás az nem sikerült akkor, mert akkor jött az, hogy férfiak a családfenntartók, és hát először is azokat fogják felvenni. Akkor volt egy tanárnőm, Salyó Margit néni, a Mester utcában

lakott, vallást oktatott, csipőficamos volt, és mondta, hogy Klári kislányom gyere hozzám. Idős lány volt, Dr. Kudász Ernőné volt a barátnője, annak a férje pedig a Futurának volt a főigazgatója, ma MESZÖV-nek hívják úgy tudom. Mi kitanítatunk ketten téged, mondták, itt lakhatsz nálam, és amikor majd dolgozol, visszafizeted. Akkor mondtam édesanyámnak, hogy Margit néni mit mondott. Azt mondta édesanyám: eladod magad, ki tudja, majd dolgozhatsz rájuk. Szóval aggódott. Közbe jött a háború és elmaradt az is. Ettől függetlenül sokat tanultam ott a professzornál. 1942-ben férjhez mentem, egy darabig Pesten laktunk, utána kerültünk Erdélybe, Bethlenbe. Onnan az utolsó magyar vonattal jöttem el Laci fiammal, aki akkor már karonülő, 15 hónapos baba volt. Négy napot utaztam, amíg elkerültem Soltra, az édesanyámhoz. Borzalmas volt az a hazautazás. Nem tudom már melyik állomáson, nem az anyaország területén, felszállt egy alezredes. Sovány ember volt és azt mondta: a vonatot lefoglalom a honvédség részére, mindenki hagyja el a vonatot. Én nyugodtan ültem tovább a fiammal. Akkor felém fordulva mondta: ez magának is szól. Mondtam neki: én pedig nem fogok leszállni! Az én férjem is fegyveres testületnél szolgál, de ő nem tudta otthagyni a munkahelyét, és nekem a gyermekkel haza kell jutnom az édesanyámhoz. Én nem szállhatok le! Ha úgy gondolja, hogy ez a nép és családvédelem - akkor ugyanis zengzetes szó volt ez - az a bőrdívány az enyém, dobja le, dobjon le engem is a gyermekkel együtt, mert én önként nem fogok leszállni. És akkor jöttek a sebesült katonák, azokat szállították. Volt egy főhadnagy, akinek fél lába volt. Mankóval bicegett és a menyasszonya kísérte. Ők odasúgták nekem, hogy tessék csak maradni, és ők is odaültek én mellém. Akkor elmesélte a menyasszony, hogy ő azért ment el a vőlegényéhez, mert írt neki a vőlegénye: megsebesült és fél lába van, és így már biztosan nem fogja szeretni. Ő pedig elment érte, hogy haza hozza. Így indultunk el Budapestre, egy éjszakát sínek között töltöttem, nem tudom pontosan hol. Egyszer volt légiriadó, a debreceni nagyerdő környékén. Akkor leugráltunk a vonatról, mindent otthagytam, csak a gyereket szorítottam magamhoz. Nem tudtam merre menjek, végül lehasaltam egy bokor alá. Mikor vége volt a riadónak, mentünk tovább. Budapestet nem láttam soha olyannak, mint akkor. Az állomáson nagyon sokan voltak, a vasutasok nagyon segítőkészek voltak, hogy látták a gyermeket a karomon. Az egyik vasutas kinyitotta a hercegi várótermet nekünk. Ott várakoztunk és nem tudtam miért, de a gyermek mindig felsírt. Aztán rájöttem, hogy az a bőrdívány tele van poloskával. Akkor az asztalra fektettem a gyereket, ráborultam, hogy el ne lopják, a bőrdívány lábamnál, és így próbáltam aludni. Akkor hajnali fél négy körül bejött egy vasutas, felébresztette az anyákat és azt javasolta, hogy négy óra után indul egy vonat Kunszentmiklós felé, menjünk el azzal, hagyjuk el Budapestet, mert négy óra után szokták kezdeni a bombázást. Akkor összeszedtem magam, felültem a vonatra és eljutottam Kunszentmiklósig. Tovább nem ment a vonat. Akkor ott közösen fogadtunk egy autót, és mentünk tovább. Dunavecsnél volt légiriadó, itt a gesztenyefák alá állt be az autó, ma már nincsenek meg ezek a gesztenyefák. Ott az egyik ház ablakán kihajolt egy nő, porrongyot rázva. Akkor ismertem meg Sárközi Sári volt osztálytársam anyját. Megkérdeztem Sári itthon van-e? Nagy örömmel fogadtak, itt tudtam megmosdatni a gyereket. Tejet adtam a gyerekeknek. Sárköziné kérdezte, hogy mit csináljanak ebben a háborús helyzetben: mondtam, tessenek csak itthon maradni, én is megyek haza felé. Hát hova mennének? A légiriadó után az autó vitt engem Soltra. A többiek menet közben kiszálltak. Ezt megelőzően Kunszentmiklóson bementem egy lakásba, és láttam, hogy egy hat literes lábasban forralják a tejet. Mondom a háziaknak, hogy már negyedik napja utazom a gyerekekkel és elfogyott a tejem. Két üveggel indultam én el, de amit meghagyott a gyerek, azt odaadtam másnak, hiszen úgyis megsavanyodott volna. Soha életemben annyit nem fizettem, öt pengőt kért másfél deci tejért a néni. De kifizettem neki. Így értem nagy nehezen haza. Írtam a férjemnek, de minden levél visszajött azzal, hogy a postaszolgálat megszűnt. A férjem ugyanis Erdélyben maradt - Bethlenben, mint vám és pénzügyőr. Ez volt 1944. augusztusában, ekkor jött Erdélyből az utolsó magyar vonat. Közben elfelejtettem mondani, hogy az az alezredes velem szemben ült a vonaton. Én reszeltem az almareszelőn a kekszét, közben az állomáson kiabálták, hogy víz-víz! Én venni akartam és akkor megszólalt: látom annyira félti azt a gyereket. Van nekem ásványvíz, elfogadja? Mondom, elfogadom. Kérem tőle: maga ugye egy gyomorbeteg ember? Azt mondja: miből gondolja? Mondom, azok ilyen idegesek. Így kerültem ismét haza Soltra, és október végén megérkezett a férjem is. Kerékpárral indultak el Erdélyből. Sajnos nem maradhattunk Solton, mert a férjemet Sopronba utasították. Akkor elindultunk Sopronba, de Mosonmagyaróváron megrekedtünk. A férjem jelentkezett a győri pénzügyőri igazgatóságnál. Közben a férjem vagonba feladta a holminkat, amiről az eső lemosta a cédulát és a nevet. Valamerre a Bakonyba kirakták. Egyszer jött két férfi és kérdezi: veszett-e el nekem csomagom. Mondom hogy-hogy csomagok, mondom, mindenem elveszett, maguk meg egy csomagot keresnek? Aztán kiderült, hogy a vagon felnyitották hivatalosan, és a holmikat kirakták belőle, és ott a faluban szétosztották. Egy szál ruhában, egy lyukas cipővel a talpamon, és vártam a második fiamat, így ért bennünket a háború vége! Ott maradtunk

Mosonmagyaróváron, nagyon helyes nénihez kerültünk. Katonákat akartak hozzá beszállásolni. Ott nagy szoba, varroda volt. Először román csapatok jöttek. Egy német katona ott maradt, üvöltött az utcán és a végén föbe lötte magát. Biztosan megbolondult, vagy nem tudom mi volt vele. Hegyeshalmot bombázták, de Mosonmagyaróvárra egy bomba sem esett le. Ennek ellenére mindig lementünk a pincébe, de érezni lehetett, hogy mozog a föld alattunk. Ez a pince két helyiségből állt, és voltunk vagy harmincan odalent. A férjem egyenruháját Szabó bácsi - a házigazda - látta a trágyadomb alá, mert nagyon hasonlított a pénzügyőri egyenruha a német egyenruhához. Mikor a szovjet csapatok megérkeztek, tiszteket szállásoltak Szabó bácsiékhoz, mivel ilyen nagy lakásuk volt, mi meg a pincében maradtunk. Bár engem hívtak, hogy a gyerekekkel együtt menjek fel, mert egészségesebb fönt aludni. Mondom, nem megyek, jobb itt a gyerekeknek az apja mellett. Közben a férjem ismét jelentkezett a győri pénzügyőri igazgatóságon, akkor Budapestre helyezték, majd Kiskunhalasra, kerületi parancsnoknak. A Rákosi-idő alatt úgy volt, hogy öt évenként helyezték át az állami alkalmazottakat, hogy nehogy valamilyen barátság szövődjön. Onnan elhelyeztek bennünket Szabolcsba, Baktalórántházára. Anyósoméék akkor Kiszárdán laktak. Szegények elhaltak, nem kötött bennünket oda semmi. Közben volt a tanácsok megerősítése - pénzügyi vonalon, így a férjemet még Baktalórántházán áthelyezték a járási tanácsra. Mivel semmi sem kötött bennünket ahhoz a vidékhez, szerettünk volna Solthoz közelebb kerülni. A férjemnek felajánlották Mohácsot vagy Paksot, ő Paksot választotta, és így kerültünk 1953-ban Paksra. Hogy kerültem kapcsolatba a könyvtárral? Én gyerek koromban is sokat olvastam, a szüleim is. Én az akkori újságokat mindig összegyűjtöttem, és mikor játszottunk, mindig én voltam a könyvtáros. És játszásból kikölcönöztem a gyerekeknek a képes újságot. Amikor a férjemet a minisztérium Paksra helyezte, írta, hogy könyvtárat fognak létesíteni Pakson. Erre én Baktalórántházáról beadtam a kérvényemet ide Paksra, illetve a megyei tanácshoz. Közben a téglagyárnál kaptunk egy lakást, és odaköltöztünk. Ekkor nagyon magas volt a lakbér, és a munkások sem költöztek be, nem tudták fizetni, így mi kaptuk meg a lakást az első emeleten. Később kifogásolták, hogy a főmérnök nekünk utalta ki a lakást, fegyelmet akart nekünk adni. Mondtam a férjemnek, hogy miattunk ne kerüljön a főmérnök ilyen nagy bajba, azért mert segíteni akart rajtunk, költözzünk el innen. Inkább egy jurtát állítsunk fel a Duna-parton, és költözzünk oda. Így aztán a Humék kerültek a helyünkre. Jó volt ott, mert a gyerekek mindig csilléztek, én meg a kemence tetején melegítettem a mosdóvizet, még lekvárt is főztünk a téglagyári kemencén. Szendrei Lajos volt a járási művelődési osztály vezetője, ő lakott itt fönt, ahol most lakunk. Akkor azt mondta, leköltözik alulra, ahol egy tanárnő lakott. Mikor Szendreit elhelyezték, akkor megkaptuk az alsó részét is a lakásnak, így nagyobb tér lett a gyermekek neveléséhez, a fiúk szobája lett az a rész. A paksi könyvtár 1953. október 15-én lett járási könyvtár, mert előtte a Népkönyvtári Központnak volt a letéti könyvtára, különben minden könyvtár ide tartozott. Akkor Annus Olga Sitter Gézané Szekszárdra került a Népkönyvtári Központból. Az ő segítségével csináltuk a könyvtárat itt Pakson is. Én előbb járási népművelési előadó voltam 1955-ig, Takács József kajdaci pedagógus volt az osztályvezető. A könyvtárnál Weinreb Ignác, egy öreg, ősz zsidó bácsi volt. Mészáros Józsefné lett a kölcsönző. A könyvtár a volt Ipartestület épületében, - Petőfi utca - kezdte meg működését a földszinten egy kis lyukban, 2-3000 kötet könyvvel. Dr. Rézbányai Dezső akkor még ott lakott, ahol ma a nyugdíjasok klubja van, a volt földhivatal épületében. Nekem kellett mindig odamenni, mint népművelési előadó, hogy üritse ki Rézbányai a helyiséget, mert a könyvtár ide akar költözni. Emlékszem, mindig zongorázott Rézbányai Dezső, kopogtam, bementem, de ő nagyon el volt mélyülve, meg kellett várnom amíg befejezi. Végül Dr. Rézbányai Dezső átköltözött Kiszliékhez, és mi három helyiséget kaptunk abban a házban a könyvtár részére. Bograpusztáról jött be Takács János, ő lett a könyvtár igazgatója, én lettem a szervező, Regéczi Marianna pedig a kölcsönző könyvtáros. Ez 1955-ben volt. Így dolgoztunk hárman az új járási könyvtárban. Ekkor még zártpolcos kölcsönzés volt, ami azt jelentette, hogy bejött az olvasó, mondta milyen témájú könyvet szeretne, mi pedig mint a boltban, kiszolgáltuk. Ekkor már kezdtük a cédula katalógust készíteni, de hát nem használták azt, inkább így kérték: valami szerelmeset kérek. Hogy a természettudományi könyvek is menjenek, mindig adtunk a szépirodalomhoz ebből is. Nagyon aranyosak voltak az olvasók, úgy megszokták, hogy már így kérték: két szerelmeset és egy kötelezőt kérek. Sajnos a statisztikában nagyon fontos volt, hogy a kölcsönzött könyvek 1/3-a természettudományú könyv legyen. Később a járási népművelési csoporthoz került Pákolitz István, vele voltunk egy irodában. Ő csinálta a verseit, én a dolgomat. Ő azt mondja, nagyon jó dolga volt. Nekem is, mert én hallottam elsőként a verseit. Közben őt Pécsre helyezték és én is átkerültem a könyvtárhoz. Végül is 1955. szeptemberében lettem én könyvtáros szervező az egész járásban. 1953-55-ig mint népművelési előadó, hozzám tartoztak a könyvtárak, a filmszínházak (mozik) és a kultúrházak. Még külön megbízatásként a szakszervezeti dolgokat is ellenőriznünk kellett. 1957. március 15-én Takács János Budapestre került

feleségével együtt, és ekkor engem bíztak meg a könyvtár vezetésével. 1976. december 1-ig vezettem a könyvtárat, ugyanis akkor kerültem nyugdíjba. Mikor Takács Jánosék elköltöztek Budapestre, megkaptuk a többi helyiséget is, így bővült a könyvtár. Akkor kaptunk 200.000 Ft-ot a megyei tanácstól, könyvtár bővítésre. Közben jött a hír, hogy Kalocsán könyvtárat csináltak a zsinagógából. Akkor Beda Józsi bácsival és Aradi Imrével megbeszéltük, hogy megnézzük a kalocsai könyvtárat. Elmentünk oda, én majdnem sírva fakadtam, csodálatos volt. De a mienk végül szebb lett. Ott a galérián tíz perc múlva mindenki álmos volt, mert nem volt levegő, de gyönyörű volt. Itt jött a gondolat, hogy az izraelita hitközségtől vegye meg a tanács a zsinagógát. Ez meg is történt, elkezdtük a szervezést. A megyei tanácstól Lőrincz Gyula mérnök csinálta a tervet, közreműködött még Dr. Tombor Tibor, Szabados László mérnökök, a Könyvtártudományi Intézetből. Én felmentem a Könyvtártudományi Intézetbe Sallai Pista bácsihoz, segítséget kérni. Ez nagyon jólesett neki, hogy valaki előre kéri a segítségüket. Én mindig szerettem előre kikérni a főnökök véleményét és megmondani, hogy mit akarok és hogyan akarom, és miért akarom úgy. Úgyhogy a mi tervünket is engedélyezték, és így közösen ment a tervezés. Az átalakítási munkákkal 1967-re elkészültek, de nem tudtunk beköltözni, mert a radiátorok fölött - teljes fűtés mellett is - az ablakok befagytak. Kiderült, hogy a gépészmérnök nő, aki a tervet csinálta, nem vette figyelembe a nagy hőcsökkenési felületet és a boltíveket. Önkritikát gyakorolt és ingyen csinált egy póttervet. De ezt megelőzően elmentem Dunaújvárosba, a Vasmű főmérnökéhez üveggyapotért. Mindenütt készségesek voltak és segítettek. A főmérnök kérte a számításokat, de ezt nem adta ki a tervező iroda, így a Vasmű emberei jöttek ki és felmérték a helyzetet, így tudtam meg mi a hiba. Végül pótradiátorokat szereltek be. Így ezután jöhetett a beköltözés, majd az ünnepélyes felavatás. 1968. július 5-én avatták fel az új járasi könyvtárunkat. Ezt az ünnepséget is előre megbeszéltük a Könyvtártudomány Központtal, a Könyvtáros szerkesztőségével. Elmentem az Írók Szövetségéhez is. Darvas József mondott beszédet, és itt hirdette meg élő szóban először az Olvasó Népért Mozgalmat. Itt volt Futala Tibor a minisztérium részéről, Biró Vera Nonn György felesége, Dr. Gyugyi János és a megyeiek, meg a helyi vezetés. 2,5 millióra került az új könyvtár épülete.

A bizalom képernyője

A PAKSI ATOMERŐMŰ TÁRT KAPUKKAL VÁRJA AZ ÉRDEKLŐDŐKET

Az erőmű hat hónapja megnyílt látogatóközpontját eddig nyolcezren tekintették meg. Nagy az érdeklődés az ország egyetlen ipari méretű nukleáris létesítménye iránt, amely néhány éve a teljes nyitottság politikáját folytatja. A csaknem ezer négyzetmétere alapterületű épületbe előzetes bejelentés nélkül is be lehet térni Budapest és Pécs között félúton.

A bejáratnál a látogatókat a "Paksi disputa" című alkotás fogadja, ahol elsétálhatnak a világhírű tudósok mellszobrai között Wigner Jenő, Neumann János, Szilárd Leo, Teller Ede és Hevesy György csevegnek egymással, visszatértek, hazajöttek közénk. Mellettük sziklát repeszt az atommag ereje, spriccel a feltörő talajvíz.

Az épületben levő ember- és természetközpontú kiállítás nem az atomenergia dicséretét zengi, hanem el kívánja azt helyezni a hétköznapi világában. A belépőt nem nukleáris berendezések, műszaki adathalmaz fogadja, hanem egy nagyméretű akváriumot lát a Duna élővilágával. Kárász, törpeharcsa és márna fickándozik a vízben, a háttérben parti táj az erőművel. Az akvárium vizét, csakúgy, mint a Dunáét, az erőműből visszatérő hűtővíz dúsítja oxigénnel. A kiállítás helytörténeti, néprajzi emlékekkel folytatódik, hogy majd egyszer eljusson a nukleáris energia alkalmazásának egyszerűsített titkaihoz. Közben a látogató is "aktivizálódik". Gombnyomással indítja a működő maketteket, lehívja az őt érdeklő képes információkat a számítógépek képernyőjére. Hozzájuthat a világ bármelyik atomerőművének legfontosabb adataihoz. Komoly erőpróbát jelent, amikor villamos energiát kell termelnie és a saját fizikai erejét felhasználva versenyre kel egy konyhai turmixgéppel.

A sok érdekes ötlet egyike a bizalom képernyője. Ennek segítségével bárki betekinthez az erőmű belsejébe, megtudhatja, hogy mi történik abban a pillanatban a vezénylőteremben, az atomreaktor csarnokában, vagy a villamos energiát előállító generátorok környékén. Nincs agitáció, nincs direkt rábeszélés, van viszont középiskolai szintű ismeretterjesztés.

A látogató megismerkedhet az alternatív energiaforrásokkal is, maga kapcsolja be a napelemek áramkörét és figyeli az eredményt. A vállalkozókedvűek a kiállítás végén a vizsgáztatógépekhez lépnek és számot adnak a megszerzett tudásról. A sikeresen teljesítőket a hostessek reklámtárgyakkal jutalmazzák.

Az épület tetején levő üvegkupolából panoráma nyílik az erőműre. Pihenésként a mini postahivatalnál meg lehet írni az üdvözlőlevelet a barátoknak, amelyhez a képeslap, a toll és a bélyeg ajándék. Sokféle tájékoztatóprospektus vihető útravalónak.

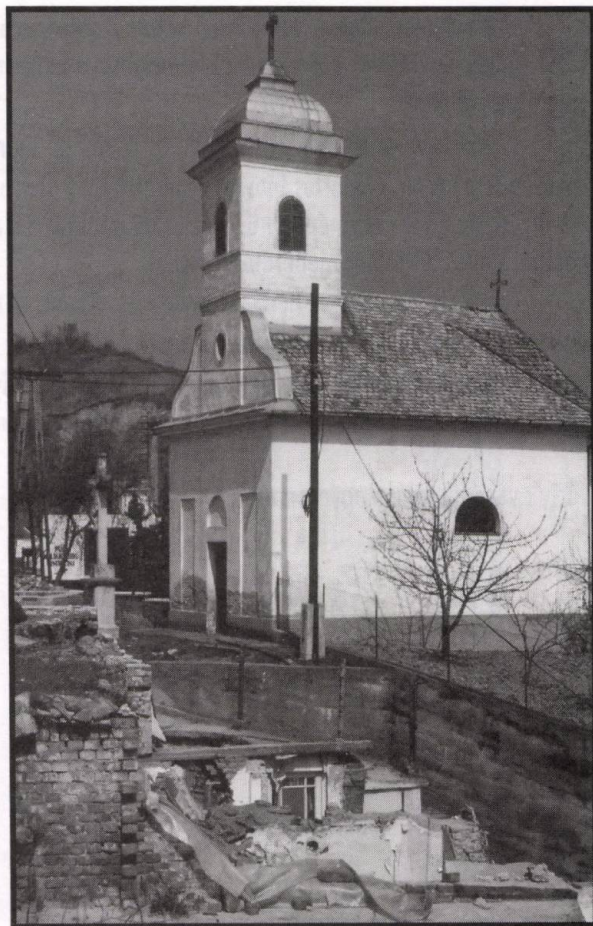
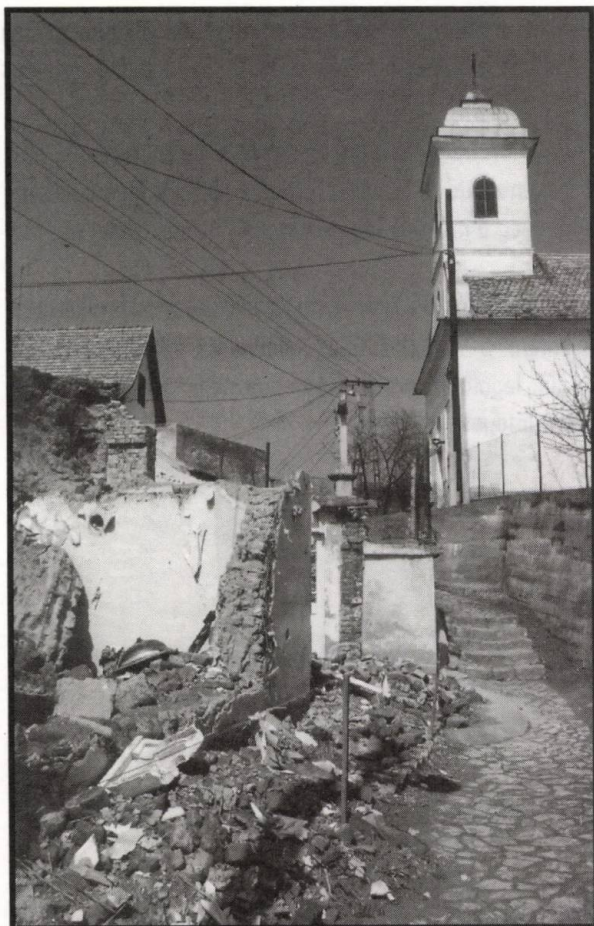
Aki további izgalomra vágyik, és betöltötte már a 16. életévét, azt várja az atomerőmű üzemi területe, ahol egyórás séta során, csoportos látogatás keretében szakavatott idegenvezető kíséretével járhatók végig a legérdekesebb részlegek. Az erre a célra épített üvegezett folyosókról tekinthetők meg a működő atomreaktorok, a vezérlőterem, és a hatalmas méretű turbina-generátosegységek.

A látogató központ hétköznapokon 9 és 15 óra között, szombaton 9 és 13 között tart nyitva. A torlódás elkerülése érdekében javasoljuk a csoportos látogatásokat előre bejelenteni a 75/318-833-as telefonon. Az üzemi terület látogatására a hétköznapokon van lehetőség, ezt az igényt kérjük legalább három héttel korábban jelezni. Ajánljuk kiállításunkat a tanulmányi kirándulások egyik programjának is. A látogatás díjtalan.

Várjuk vendégségbe Magyarországot!

Paksi Atomerőmű Részvénytársaság

Ó...VÁROS !

PAKSI TÜKÖR

irodalmi-művészeti és helytörténeti szemle

III. évf. 1. szám, 1996 márciusa

Szerkeszti a szerkesztőbizottság:

Beregnyi Miklós felelős szerkesztő, Herczeg Ágnes olvasó szerkesztő

Rovatszerkesztők:

Györffy József művészet, Oláh Zoltán irodalom, Takács Miklós helytörténet

Tördelés: Vincze Bálint

Kiadja a Jámbor Pál Társaság, készült: PA RT. Nyomda 96/1308

Felelős kiadó: a JPT elnöke

A szerkesztőség címe: Paks Városi Könyvtár Villany u. 1.

ISSN: 1218-2109

